

Karjalan vaakuna

Viipuri kauppakaupunkina.

Viipurin vaakuna.

Siihen paikkaan, jossa Karjalan iäkäs »pääkaupunki» Viipuri sijaitsee, yhtyivät jo anivarhain kolmelta taholta ikivanhat kauppatiet: lännestä Suomenlahti, pohjoisesta Saimaan vesistön ääreltä juoksevan Juustilanjoen laakso ja idästä Heinjoen kautta virrannut Vuoksen yksi laskuhaara. Sillä paikalla on sentähden ollut mitä parhaat edellytykset muodostua huomattavaksi kauppapaikaksi. Toiselta puolen johti meri välittömästi lännen markkinoille, sisämaan reitit taas toisaalta Saimaan vesiä pitkin aina Pohjois-Savon takamaille, toisaalta Vuoksea pitkin Laatokan, Syvärin ja Äänisjärven kautta etäälle Karjalan ja Novgorodin sydänmaille. Seudun maantieteellisen aseman vuoksi ovat lännen ja idän sekä pohjoisten maanäärien kauppiat kohdanneet toisensa nykyisen Viipurin tienoilla, ja suoraan Nevan suullekin pyrkivät kauppa-alukset kulkivat niiden ohi, pysähtyen ainakin Koiviston erinomaiseen luonnonsatamaan. Sentähden olikin jo »pakanuuden aikana» Suomenvedenpohjan rannalla nykyisellä Linnasaarella tunnetun Monrepos'n paikkeilla pieni, jonkin verran linnoitettu kylä, jota on nimitetty »Vanhaksi Viipuriksi».

Mutta vasta kun ruotsalainen Torkel Knutinpoina oli v. 1293 perustanut Viipurin linnan, kasvoi sen ympärille kaupunginluontoinen yhdyskunta, jonka nimi mainitaan aikakirjoissa ensi kerran 1300-luvun keskivaiheilla ja mikä sai kaupunginoikeudet v. 1403. Jo tällöin *1300- ja varsinkin 1400-luvuilla*, Viipuri saavutti suuren merkityksen Pohjois-Euroopan kauppaoiloissa. Se oli idän ja lännen kauppaetujen välittäjänä erityisesti niinä aikoina, jolloin Nevajoki ja tiet Suomenlahden eteläpuolella sotien takia olivat liikkeeltä suljetut. Kauppansa kautta oli Viipuri tähän aikaan läheisessä liikeytessä myös mahtavan saksalaisen hansaliiton kanssa, mikä silloin hallitsi pohjoismaiden kauppaa. »Saksoja» asettui jo silloin lukuisana joukkona kaupunkiin, jossa olivat johtavana porvaristona.

Kun Ruotsin kuningas Kustaa Vaasa uuden ajan alussa oli tehnyt lopun hansakauppiaitten ylivallassa, alkoi kansallisen porvariston merkitys Viipurissakin kasvaa. Olipa se ajoittain mahtavampikin kuin saksalainen kauppiaskunta. Kaupungin suurkauppiaitten luettelossa tapaamme tähän aikaan sellaisia supisuomalaisia nimiä kuin

Viipuri 1600-luvun lopulla.

Viipuri 1900-luvun alussa.

Kostiainen, Ahvoinen y. m. Yleensä kaupankäynti jatkui vielä *1500-luvulla* keskiaikana saavutetulla perustuksella. Kaupungin satamassa nähtiin edelleenkin hansalaisia kauppalaivastoja, mutta vähenemään päin kauppavaihto oli, sillä Viipuri kehittyi tänä aikana yhä enemmän rajavarustukseksi nopeasti voimistuvaa itäistä naapuriaan vastaan, ja tästä sekä Ruotsin ja Venäjän välisistä alituisista sodista kärsi kaupungin nouseva liike-elämä.

Kun Ruotsi noista sodista lopulta suoriutui voittajana, ja itäinen raja siirtyi kauas Viipurista, alkoi kaupungille *1600-luvulla* uusi vaurastumisen aika. Kauppatoiminta pääsi taasen omaan valtaansa ja entisen tuottavan »venäläiskaupan» sijaan saatiin omalta laajalta kauppa-alueelta vientitavara, terva, mikä kohotti Viipurin Ruotsi-Suomen valtakunnan *etevimmäksi vientipaikaksi*. Tämä tervakaupan onnellinen aika on varmaan tämän vanhan kaupungin merkillisimpiä ajanjaksoja. »Rikas Viipuri» oli jo silloin pysyvänä nimityksenä, kun tahdottiin saada lausutuksi kaupungin luonne ja merkitys. Tämä sen uusi huomattava asema kauppa-maailmassa veti sinne taas saksalaisia kauppiaita, jotka ayt porvariston tärkeimpänä osana usein joutuivat kiivaaseen taisteluun vallasta kaupungin kotimaisen väestön kanssa.

Menestyksen aikaa ei kuitenkaan kestänyt kauan, sillä jo *1700-luvun* alussa Viipuri eli riutumiskauttansa. Täydelliseksi tuli taantumisen *ajanjaksona 1721—1811*, jolloin Viipurin lääni oli muusta Suomesta eroitettuna ja kuului Venäjään. Tämä venäläinen aika on kieltämättä kovin, minkä Karjalan pääkaupunki on saanut kokea. Entisen tervakaupan sijaan tuli tosin *puutavaravienti*, joka jonkun aikaa kaupunkia vaurastutti, mutta lopulta tämäkin kaupanhaara, niin-

kuin aikoinaan tervan kauppa, kytkettiin koviin kahleisiin, josta oli seurauksena, että ennen rikas kaupunki oli kokonaan nääntymäisillään. Porvaristo muodostui tänne siirtyvän venäläis-saksalaisen virkamiehistön kautta enemmän saksalaiseksi kuin koskaan ennen. Kaupungin viralliseksi kieleksi tuli saksa ja se näytti yhä enemmän vieraantuvan muusta Suomesta. Kauppa Savosta ja Pohjois-Karjalasta suuntautui maamme muihin merenrantakaupunkeihin, ja Viipurin suuri kaupallinen merkitys näytti olevan mennyttä.

Mutta uusi aika koitti monta vaihetta kokeneelle kaupungille, kun keisari Aleksanteri I, joka vuonna 1809 oli liittänyt koko Suomen osana Venäjän valtakuntaan, jälleen yhdisti Viipurin läänin muuhun Suomeen *v. 1811*. Viipuri on senjälkeen vähitellen saanut entisen varallisuutensa takaisin ja kohonnut suurempaan kukoistukseen kuin ennen. Kehitys kulki vielä viime vuosisadan alkupuolella hyvin hitaasti. Savon ja Pohjois-Karjalan kauppa edelleenkin suuntautui muualle ja monenlaiset liike-elämää kahlehtivat rajoitukset estivät kaupan kehitystä, samoin kuin kulkuneuvojen puutteellisuus.

Uusi ajanjakso, entistä monin verroin rikkaampi ja loistavampi; alkoi Viipurille *v. 1856*, jolloin *Saimaan kanava* avattiin yleiselle liikenteelle. Tämän kanavan kautta tuli Viipuri jälleen koko Itä-Suomen luonnolliseksi satamapaikaksi saaden kauppa-alueekseen koko laajan Saimaan vesistön ympäristöt. Selvemmin kuin mikään muu osoittavat seuraavat numerot, miten suunnattomin määrin kaupungin kauppa edistyi kanavan valmistuttua. Ennen Saimaan kanavan avaamista arvioitiin kaupungin kaupan edustavan noin 6 miljoonaa markkaa. Kaksikymmentä vuotta myöhemmin oli kaupungin kauppavaihto kaiken kaikkiaan noin 60

Pyöreätorni ja kauppatori.

miljoonaa markkaa; tuossa lyhyessä ajassa oli siis sen kauppaliike paisunut kymmenkertaisesti, voittaen kaikki muut Suomen kaupungit, sillä esim. Helsingin kokonaiskaupan arvo nousi samaan aikaan vain 58 milj. markkaan, Turun noin 20 miljoonaan j. n. e. Kun vielä otamme huomioon, että laivaliikenne kasvoi samassa määrässä kuin ulkomainen kauppa, niin havaitsemme selvästi, että uusi aika oli koittanut Viipurin kaupalle.

Kauppatoiminnan vilkkauteen vaikutti suuresti myös v. 1870 valmistunut *Riihimäen—Pietarin rata*. Viipurille vanhastaan tärkeä »venäläiskauppa» otti nyt, rautatien valmistuttua, yhtä jättäläissuuren askeleen eteenpäin kuin kauppa ulkomaisten kanssa Saimaan kanavan valmistuttua. Lähes puolet kaupungin vientikaupasta ja noin kaksi kolmannesta sen tuonnista kohdistui tästä lähtien Venäjälle.

Saimaan kanavan ja rautatien rakentaminen olivat rajapisteenä, mikä eroitti vanhan Viipurin yksinkertaisine monen vuosisadan kuluessa vähitellen muodostuneine kauppaloineen uudenaikaisesta Viipurista, sen melkein amerikalaisella nopeudella edistyvistä liikevaihdosta, suurista kauppayrityksistä ja mahtavista osakeyhtiöistä.

Tämä suurenmoinen kehitys ei kuitenkaan ollut ainoastaan ulkonaisten asianhaarojen, parannettujen kulkuneuvojen, varassa. Varmaankin siihen suurelta osalta vaikutti myös senaikainen Viipurin valistunut kauppiaskunta, josta J. W. Snellman v. 1866 kirjoitti äänenkannattajassaan: »Viipurille suomme kaiken kunnioituksemme. Mitä sen liike-elämästä olemme oppineet tuntemaan, on se näyttänyt meille kauppiassivistyksen korkeamman kuin missään muussa Suomen

kaupungissa sekä taidon ja kyvyn katsoa asiat avarammalta kannalta, minkä kyvyn ainoastaan suurempi liike-elämä voi synnyttää.» Senaikuisista kauppahuoneista mainittakoon tässä: Hackman & C:o, Paul Wahl & Kumpp., Karl Rothe ja Kumpp., Fredr. Richardt, J. Dippel, C. G. Clouberg, Rosenius & Sesemann, F. V. Mielck & C:o sekä puheenaolevan ajanjakson lopulla perustettu Starckjohann & C:o.

1870-luvun keskipaikkeilla alkoi Viipurin liike-elämässä jälleen melkoinen taantuminen. Tähän kauppaliikkeen vähenemiseen oli osittain yleiset, osittain paikalliset olosuhteet syynä. Vuonna 1868 kumottiin asetus, joka oli kieltänyt m. m. kaikilta sisämaan kaupungeilta oikeuden käydä kauppaa suoraan ulkomaisten kanssa. Tämän asetuksen kumoaminen sekä vuoden 1879 vapaaelinkeinolaki olivat omiaan katkomaan ne siteet, joilla Viipurin kauppiaat ammoisilta ajoilta olivat pitäneet hallussaan koko Savon ja Karjalan sekä tuonti- että vientikauppaa. Katovuosien 1868—60 jälkeen oli karjanhoito ja siitä johtuva voinvalmistus noussut sellaiseen asemaan, jossa se ei maassamme milloinkaan ennen ollut. Tämä uusi kauppahaara hankki ensinnäkin sisämaan kauppiaille tarvittavat pääomat, joiden avulla saattoivat tulla riippumattomiksi vanhasta merikaupungista ja sen välittäjistä. Kun sen lisäksi metsät Saimaan vesien rantamilla alkoivat harveta, jotavastoin Päijännettä

Katariinankadulta.

Torkkelinkadulta.

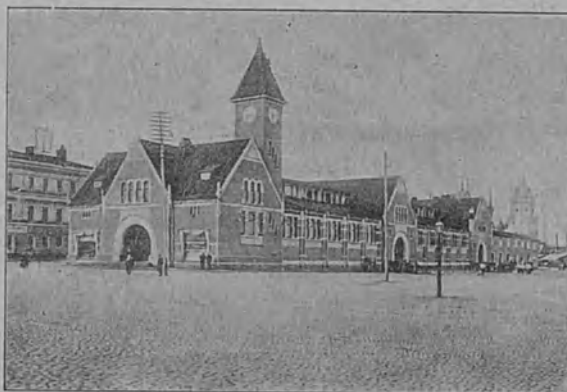
reunustavat vielä olivat koskematta, sai Viipuri puutavaraviennin alalla kilpailijan, nim. vastaperustetun Kotkan kaupungin. Savon radan valmistuttua (1890) tämä veti puoleensa melkoisen osan myös siitä sisämaankaupasta, jota ennen oli harjoitettu Viipurin välityksellä. Tänä hiljaisenaikin ajanjaksona syntyi kaupungissa kuitenkin toiminimiä, jotka myöhemmin kehittyivät huomattavaankin asemaan, kuten F. Sergejff, Ferd. Alfthan, Seth Sohlberg y. m.

Näiden Viipurille epäsuotuisten, Itä-Suomen kauppaloissa tapahtuneiden muutosten vaikutus väheni tuntuvammin vasta *Karjalan radan* valmistuttua v. 1894. Kun Savon rata oli ohjannut tämän maakunnan kaupan Kotkaan, niin sitä läheisemmin sitoi Karjalan rata maan itäisimmän osan Viipuriin. Vuoksen tehdaslaitoksia odottavat rantamat, Laatokan seudut j. n. e. tarjosivat uusia mahdollisuuksia Viipurin liike-elämälle. Tämän radan aukaiseminen vaikutti uuden käänteen kaupungin kehityksessä. Sisämaan kaupunkien, Kuopion, Joensuun y. m. suorainen liikeyhteys ulkomaiden kanssa lakkasi sitäpaitsi vähitellen, kun näiden kaupunkien laivat eivät ajanpitkään saattaneet kestää kilpailua todella merikelpoisten aluksien kanssa. Sisämaan kauppiaille oli lopultaikin edullisempaa lastata tavaransa uudelleen Viipurissa, joka siten sai takaisin osan siitä liikenteestä, minkä se äskettäin oli menettänyt.

Tämä 1890-luvulla havaittava kauppatoiminnan uusi melkoinen laajeneminen johtui myös kasvavasta kilpailusta, jota edisti sekin, että uusi aines — suomalainen liike-miehistö nyt huomattavana joukkona tuli lisää Viipurin siihen saakka muukalaiseen

saksalais-ruotsalais-venäläiseen kauppiaakuntaan. Aina 1500-luvulle saamme palata kaupungin historiassa tavataksemme suomalaisia miehiä kaupungin tukkukauppiaskunnassa. Kokonaista kolme ja puoli vuosisataa tarvittiin, ennenkuin Kustaa Vaasan aikuiset suomalaiset suurkauppiaat Kostiaiset ja Ahvoiset saivat Karjalan omasta supisuomalaisesta väestöstä vertaisiaan seuraajia. Vasta 1890-luvun alussa perustettiin Viipuriin useampia suomalais-kansallisia liikeyrityksiä. Vanhin niistä, jotka myöhemmin pääsivät huomattavaan asemaan, on P. J. Pesosen sekatavara- ja kangaskauppa, mikä vähittäisliikkeenä alkoi jo v. 1885. V. 1890 alotti kauppias E. V. Sellgren rautakaupansa. V. 1891 perustivat kauppiaat Jaakko Häkli Kurkijoelta ja Juho Lallukka Käkisalimesta piankin hyvin tunnetuksi tulleen »Häkli, Lallukka ja Kumpp.»-in, v. 1892 alotti Juho Hallenberg itsenäisen liikemies-toimintansa, mikä myöhemmin suuntautui niin monelle alalle. Muista tämän suomalaisuuden nousukauden liikemiehistä mainittakoon tässä Matti Pietinen, William Otsakorpi ja Aleks. Kaljunen. Ihmeteltävän nopeasti suomalainen aines sitten valtasikin lähipitäen koko vähittäiskaupan ja ennen pitkää myöskin valtaosan tukkukaupasta.

Viipurin kauppa ei ole koskaan voinut nojautua huomattavampaan oman paikkakunnan *teollisuuteen*. Ylinen Vuoksenlaakso on kyllä viime vuosikymmeninä kehittynyt yhdeksi maamme tärkeimmistä teollisuusseuduista, ja Viipurin lähimmässä ympäristössäkin on kyllä aina ollut lukuisia teollisuusyrityksiä — useimmat Viipurin huomattavimmista kauppiaista ovat sellaisia perus-

Kauppahalli.

taneet tai olleet niissä mukana —, mutta halvan vesivoiman puute on yleensä ehkäisyt niiden kehittymisen itse kaupungissa ja likimmässä ympäristössä suurtehtaiksi. Vanhemmista tehtaista mainittakoon tässä Havin saippuatehdas (per. v. 1829 Johannekseen, muutettu Viipuriin v. 1849), Yhdysoluttehdas (per. v. 1864), F. Sergrjeffin tupakkatehdas (per. v. 1878), tulitikkutehdas j. n. e. Vuoden 1925 teollisuustilaston mukaan oli Viipurin kaupungissa työpaikkojen luku 109, joissa työntekijöitä 3,051, hevosvoimia yhteensä 4,267, käytettyjen raaka-aineiden arvo Smk. 110,566,000: — ja tuotannon bruttoarvo Smk. 193,779,900: —. Vastaavat luvut olivat Rannan kihlakunnassa 48, 2,024, 5,345, 66,792,600: — ja 111,870,900: —, Lappeen kihlakunnassa 46, 4,002, 28,118, 263,236,600: — ja 509, 936, 500: — sekä Jääsken kihlakunnassa 41, 3,855, 74,040, 189,476,100: — ja 322,675, 800: —.

Teollisuuslaitoksista on selostettu joitakin tämän numeron loppupuolella. Tässä lueteltakoon sellaisista, joiden kanssa vähittäiskauppiat joutuvat ammatissaan enemmän tekemisiin, seuraavat (aakkosjärjestyksessä alan mukaan): alusvaate- ja trikootehtaita Juho Linnamo ja Viipurin Villa- ja Puuvillatehdas O.Y., Tienhaarassa Kattohuopateollisuus O.Y. Tienhaarassa, Rakkolanjoen Kaakelitehdas O.Y. Hovinmaalla, Koiviston Kalanjalostustehdas, Lavansaaren Kalanjalostustehdas O.Y., Vuoksen Kalkkivuori O.Y., Karamellitehdas Koitto O.Y., Karamellitehdas Imatra, Karamellitehdas Saima O.Y., Pohjolan Makeistehdas O.Y., Paperinjalostustehdas O.Y., Viipurin Kirjekuori- ja Kotelotehdas, Kirjapaino Ilmarinen, Kaupakirjapaino, Hattu- ja Turkis O.Y., Kotimaan Lakkitehdas O.Y., Suomen Lakkitehdas O.Y., Leipomotuote O.Y., Viipurin Höyryleipomo O.Y., Havin O.Y. (liima-, luujauho- ja saippuatehdas, Nurmin Tehdas O.Y. (saippua) Nurmissa, M. A. Vilskan Mallasjauhotehdas Tienhaarassa, O.Y. Margariinitehdas Karjala A.B., Viipurin Margariinitehdas O.Y. J. Hallenbergin myllyt Tammissuolla, Karjalan Mylly O.Y. Tienhaarassa, Viipurin Sähkömylly O.Y., Viipurin Valssimylly O.Y., Salmisen Nahkatehdas O.Y. Sorvalissa, A. B. Ferraria O.Y:n naulatehdas Perossa, O.Y. Veljekset Vahlgren'in pukutehdas Tienhaa-

rassa, F. Sergejeffin Tupakkatehdas O.Y., Viipurin Tupakka O.Y., Yhdysoluttehdas O.Y., F. Sergejeffin Oluttehdas O.Y., Björklundin Mallasjuoma- ja Vesitehdas O.Y., Viipurin Portteritehdas, Papulan Vesitehdas, O.Y. Knut Schalien'in virvoitusjuomatehdas, O.Y. Tienhaarassa Öljytehdas A. B. Näiden lisäksi on useita suuria sahoja ja höyläämöjä, massa- ja paperitehtaita, telakoita ja tiili-tehtaita y. m.

Kauppan toisena suurena edellytyksenä ovat hyvät *liikenneolot*. Niiden kehityshänse on aina sysännyt Viipuriakin eteenpäin. Mutta nykyaikaisiin mittoihin laajentuneelle merenkululle on Viipurin sataman ahtaus muodostunut suureksi vastukseksi. Kymmenen viime vuoden aikana on kuitenkin Pohjois- ja Eteläsatamia syvennetty sekä laitureja jatkettu, Uuraasta kaupunkiin johtavaa väylää syvennetty ja viimein saatu rautatie Uuraaseen, jopa Koiviston satamaan saakka, minkä viimemainitunkin liikenteen lisääntyminen on varmaankin omiansa edistämään Viipurin kauppaa.

Kauppan tarvitsemien *rahalaitosten* kehittämisessä on Viipuri kulkenut maamme kaupunkien etukynnessä. Pohjoismaiden Osakepankki perustettiin sinne v. 1872 maamme toisena yksityispankkina, ja Suomen Kauppapankki O.Y. v. 1907. Kokonaan suomenkielisten rahalaitokseksi perustettiin v. 1916 Savo-Karjalan Osakepankki 6 miljoonan markan osakepääomalla. Nykyisin on pankin osakepääoma 30 milj. mk., vararahastot lähes 7 milj., talletukset lähentelevät 200 milj. Viipurissa on luonnollisesti kaikilla suuremmilla pankeillamme haarakonttorinsa sekä neljä säästöpankkia.

Kun Viipurin *kauppa*, varsinkin tuonti-

Ruutia

ja

Metsästystarpeita

Myy

Mäkelä & Vuorikoski Oy.

Vaasa

kauppa, aikaisemmin perustui suurelta osaltaan Venäjän-kauppaamme, oli luonnollista, että viimemainitun päättyminen aiheutti tuntuva keskeytyksen sen kehityksessä. Kaupungin tuontikin on kuitenkin jälleen ruvennut elpymään, samoin kuin vienti on tasaisesti lisääntynyt, vaikka tämän nousu esim. Kotkassa on ollut paljon nopeampaa. Viipurin ulkomaankaupan viimeaikainen kehitys näkyy seuraavista luvuista (milj. mk.):

Vuonna	1913	1919	1925	1927
Tuonti	43,5	158,8	556,6	577,5
Vienti	48,3	117,2	811,8	957,8
Yht.	91,8	276,0	1,368,7	1,535,3

Paikallinen kauppa on luonnollisesti vilkastunut myöskin vilkastumistaan.

Tukkuliikkeitä on tätä nykyä seuraavat: T:mi Ferd. Althman, Hackman & C:o, Kauppa O.Y. J. Hallenberg, Osakeyhtiö Hanke, Häkli, Lallukka ja Kumpp. O.Y., Itä-Suomen Rautakauppa O.Y., Itä-Suomen Tukkukauppa O.Y., Karjalaisten Kauppa O.Y., Kangas Tukku O.Y., J. Leskinen, Juho Linnamo, Maatalouskeskus O.Y., Maataloustukku O.Y., Paajanen & Karkiainen, P. J. Pesonen O.Y., Rauta- ja Konetarve O.Y., Rauta- ja Kemikaali O.Y., Savo-Karjalan Lyhyttavara O.Y., O.Y. Savo-Karjalan Tukkuliike, Seppä & Pulli, F. Sergejeffin Pojat ja Kumpp., Sokka & Kopra, omist. Juho Sokka, O.Y. Seth Sohlberg A. B. ja sen yhteydessä Rautakauppa O.Y. Ahjo, O.Y. Starekjohann & C:o A. B., Suomalainen Kauppa O.Y., Suomalainen Maanviljelyskauppa O.Y., O.Y. Svartström & Drockila, O.Y. Talikka ja Karhulaakso, Veljekset Karvinen, Viipurin Kauppa O.Y., Viipurin Uusi Rautakauppa O.Y. ja O.Y. Sofia Sweyberg A. B.

Vähittäiskauppaliikkeitä on luonnollisesti useita satoja. Mainitsemme tässä joitakin eri aloilta. *Hedelmä-, herkku- ja siirtomaan-tavaraliikkeitä*. Jalmari Sairanen, Veljekset Partanen, K. Tolvanen, Veljekset Rissanen, Uuno Peussa, P. Björninen, Ravinto-Aitta, Hedelmä-Halli, M. Räsänen, T. A. Makkonen. *Sekatavara-kauppoja*: E. Haikonen, J. H. Hämminen, J. Kankkunen, Hanna Kostainen, Valter Lepistö, Juho Heitto, A. Piironen, N. Piironen, M. S. Sipilä, Erkki Tynkkynen, Veljekset Himanen, F. Koski, V. Kuntun Perill., E. E. Voutilainen, Taloustavaramyymälä O.Y. *Kangaskauppoja*: O.Y. Ainola, A. B. G. Taht O.Y., Anna Alatalo, K. Kajander, Vilho Kordelin, Orell & Sipilä, T:mi M. Pimenoff, Ville Puolakka, Rosuvoin Kauppaliike, J. A. Turja, V. Kuntun Perill. *Kangas- ja Lyhyttavara-kauppoja*: S. Alatalo, H. Badaudin, Kangas-, alusvaatteiden ja lyhyttavara-kauppa, Augusta Lundberg, Artturi Serenius. *Herrain vaatetusliikkeitä*: Juho Himanen, Juho Linnamo, Niilo Montin, Oskar Paasio, T:mi O. & J. Strandell. *Rauta- ja taloustavaroita* tukkuliikkeiden joukossa jo mainitut rautakaupat. *Kenkäkauppoja*: P. J. Ahokas, Juho Domaretsky, Anna Hiitola, Alpo Kolehmainen, Vilho Kostamo, Nahkatavara O.Y., Mustainveljesten Kenkäkauppa O.Y., Tampereen Kenkä O.Y., Veljekset Hamunen O.Y.

Kun Viipuri on kauppakaupunkina siksi-kin hyvin suoriutunut ulkonaisten olosuhteiden aiheuttamista muutoksista, on varmaa, että se edelleenkin säilyttää ikivanhan asemansa Karjalan liike-elämän keskuksena ja maamme ensimmäisiin luettavana ulkomaankaupapaikkana.

Lassila & Tikanoja

Osakeyhtiö

V A A S A

HELSINKI

Alansa huomattavin ja monipuolisin **TUKKUKAUPPA**

Meidän PUKU- ja PAITATEHTAAMME kestää tuotteitlensu laadun ja hintojen puolesta kaiken kilpailun.

Viipurissa 15 vuotta sitten.

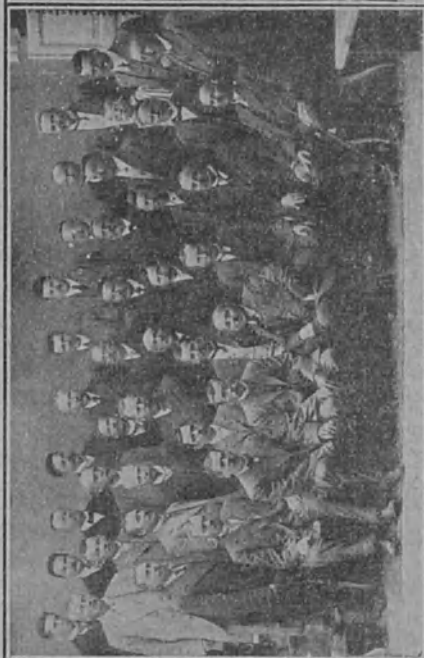
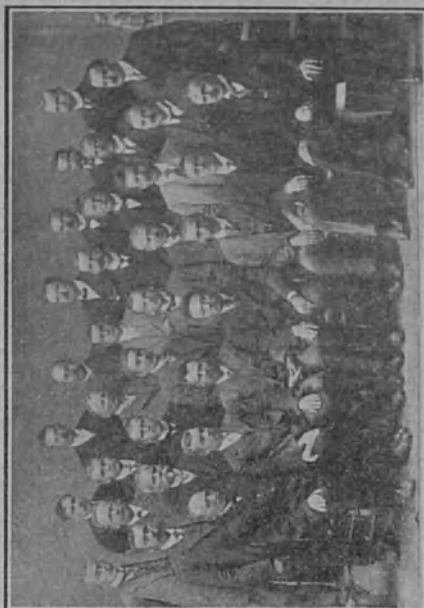
Maamme vähittäiskauppiat eivät nyt kokoontu Viipuriin ensimmäistä kertaa. Suomen Kaupunkien Vähittäiskauppiasliitolla oli siellä kokouksensa kesällä 1919, ja yleinen maakauppiaskokous pidettiin siellä jo kuutta vuotta aikaisemmin eli tarkemmin sanoen heinäk. 26 ja 27 päivinä 1913, siis puolitoista kymmentä vuotta sitten.

Tämähän on lyhyt aika ammattikunnan elämässä. Ja vaikka hyvin monet Viipurissa viistoista vuotta takaperin olleista ovatkin saaneet nimensä eteen mustan ristin, lukuisasti heitä todennäköisesti tälläkin kertaa sinne saapuu. Joukko on tosin kasvanut: alun toista sataa on paisunut moneksi sadaksi. Käsiteltävät kysymyksetkin ovat vielä osaksi samoja, mutta niihin suhtautumisessa on tapahtunut kehitystä. Se onkin varsin luonnollista. Lukuunottamatta Jyväskylässä v. 1900 pidettyä kokousta, jonka aloitteet olivat silloisten valtiollisten olojen takia jääneet sillensä, oli Maakauppiasliitto perustettu Tampereella v. 1912, joten Viipurin kokous oli vasta ensimmäinen liiton järjestämä yleinen maakauppiaskokous. Näin ollen oli yhteistoiminnan päämäärät ja suunta selvitettävä.

Maakauppiasliiton puheenjohtaja *Alfthan*-vainaja, joka myös toimi kokouksen puheenjohtajana (varapuheenjohtajana oli Vähittäiskauppiasliiton nykyinen puheenjohtaja), kosketteli avauspuheessaan järjestäytymisen merkitystä, uskoen sen avulla voitavan paljon, m. m. vaikuttaa lainsäädäntöön. — Liiton sihteeri *Roope Jarvis*-vainaja piti laajan esitelmän »liiton toiminnan järjestämisestä», luottaen myöskin vahvasti siihen, että sillä voidaan epäterve kilpailu ja velkakauppa poistaa, ja ehdottaen repäiseviä toimenpiteitä liiton jäsenmäärän kartuttamiseksi. — Vakuutus-tarkastaja maisteri *Onni Hallstén* piti esitelmän »oman eläkelaitoksen perustamisesta», eikä kukaan epäillyt saatavan sel-laista ennen pitkää pystyyn. — Liiton taloudenhoitaja *Väinö Päiviö* piti esitelmän »maakauppioiden kirjanpidosta», ehdottaen toimenpiteitä, joiden tuloksena onkin nykyinen kirjanpito-oppaamme, mutta yhä on edessä pula, miten saada vähittäiskauppiat sitä yleisesti ohjeenaan käyttämään. — Hra *Jalmari Pöntinen* piti »maakauppioiden ja tukkumyyjien suhtautumisesta osuustoimintaan» esitelmän, minkä johdosta kiivaan väittelyn jälkeen hyväksyttiin ponnet, joita kyllä on voitu ohjeena noudattaa. — Maisteri *Eino Enroth* (myöskin Jauri) piti esitelmän »maakauppioiden pankkiasiaista», selvittellen sen tarpeellisuutta, mutta asettuen varovaiselle kannalle sen perustamisen mahdollisuuksiin. — Hra *Salamon Levämäki*-vainaja piti esitelmän »maakauppiaitten tehtävästä kotimaisen tuotannon edistäjänä». — Lopuksi mainittakoon, että Viipurin tukkukauppiat osoittivat silloinkin suurenmoista vieraanvaraisuutta.

Nyt pidettävä Viipurin kokous eronneekin edeltäjästään enemmän siinä suhteessa, että tarkempi syventyminen asioihin ja varsinkin kokemukset ovat vähittäiskauppiaskunnalla opettaneet, mitä yhteistoiminnalla voidaan saavuttaa ja mitä ei

Yleinen maakauppiaskokous Viipurissa heinäk. 26 ja 27 päivänä 1913

Itä-Suomen vähittäiskauppiaiden tukkuliike.

O.Y. Savo-Karjalan Tukkuliike.

Kauppias Juho Hietanen
Hallintoneuvoston puheenjohtaja.

Toimitusjohtaja **A. Z. Bremer.**

Tämän Karjalan ja Savon vähittäiskauppiaiden v. 1915 perustaman tukkuliikkeen alku- ja kehitysvaiheet ovat lehtemme lukijoille siksi hyvin tunnetut, ettei niitä tarvitse nyt kertoa.

Huomautamme kuitenkin tässä kokousnumerossammekin, jossa esitellään kuvin ja kirjoituksin useita yksityisiäkkin tukkuliikkeitä, ettei O. Y. Savo-Karjalan Tukku

liikkeen perustajilla ja kannattajilla ole ollut tarkoituksena syrjäyttää hyvin hoidettua yksityistäkin tukkukauppaa, jonka ostajia he edelleenkin ovat, vaan he ovat pitäneet ja yhä pitävät omaa tukkuliikettä nykyajan ankarassa kilpailussa välttämättömänä taloudellisena tukena ja oikeutettujen etujensa valvojana.

Kun O. Y. Savo-Karjalan Tukku

Johtaja **H. Sinkkonen.**

Johtaja **Aleks. Kunttu.**

Yhtiön pääkonttori.

ei yksityisyrittäjiin muuten tehoaisikaan, sen hyödyllisyyttä ja tarpeellisuutta Itä-Suomen vähittäiskauppiaskunnalle osoittavat pätevästi ammattikunnan jäsenten yleinen liittyminen sen osakkaiksi, jotka ovat lisääntyneet vuoden 1916 1,394:stä vuoden 1927 2,432:een, sekä sen mainio menestyminen — ovathan yhtiön hallussa olevat rahastot nousseet n. 20 miljoonaan ja sen vuosimyynti noussut vähäisestä alusta

n. 300 miljoonaan. Kun yhtiö on koko toiminta-aikansa välittänyt ostajilleen tavaraa yhteensä Smk:n 1,700,974,849: 83 arvosta, tietää se sitä, että toistenkin tukkuliikkeiden on täytynyt ponnista parhaansa voidakseen pysyä mukana myynnissä. Ja sellaisen vaihdon perusteella on yhtiö jakanut tuloksistaan niin melkoisia määriä osinkoja, että se on sitenkin nostanut käyttäjiensä taloudellista asemaa.

Yhtiön liiketalo Viipurissa (pihan puolelta).

Yhtiön hallintoneuvoston jäseniä.

Kaupp. **A. E. Airaksinen**,
Jääski.

Kaupp. **J. Rautio**,
Mustamäki.

Kaupp. **Abr. Lenkkeri**,
Koivisto.

Kaupp. **E. Eerikäinen**,
Kivennapa.

Kaupp. **Edv. Kunttu**,
Uusikirkko.

Tämän ohella yhtiön toiminta on ollut omiansa kasvattamaan vähittäiskauppiain ammattilista yhteishenkeä, mikä on nykyisin jokaisen ammattikunnan elinehto, ja yhtiö on sitäpaitsi huomattavilla määrillä kannattanut vähittäiskauppiain hyväksi suoritettua aatteellista työtä.

Näin ollen täytyneenkin kaikkien varsin hyvin käsittää, että valveutuneet vähittäiskauppiat suosivat ensi sijassa omaa tukkuliikettään, mutta yksityisliikemiehinä he eivät voi siltäkin »ostaa aatetta», vaan ainoastaan tavaraa. Sentähden sen laajeneminen ja vaurastuminen riippuu vastaisuudessakin vain siitä, miten edullisia palveluksia se voi osakkailleen tarjota, siis vapaasta kilpailusta.

Suomen Kauppiain Paloapuyhdistys.

Toinen, vaikkakin paljon vaatimattomampi, Itä-Suomen vähittäiskauppiain liikelaitos on Viipurissa toimiva Suomen Kauppiain Paloapuyhdistys.

Se perustettiin v. 1908 Itä-Suomen Maakauppiain Paloapuyhtiön nimisenä, kauppiain A. J. Enckellin, E. Fennanderin ja M. Sepän y. m. alotteesta. Ensimmäiseen johtokuntaan valittiin kauppiat M. Hykkyrä, J. Bruun Lappeelta ja Ruth Utista. Säännöt uudistettiin v. 1910 uuden paloapuyhdistyksistä säädetyn asetuksen mukaisiksi, ja samalla muutettiin

Johtaja **Matti Hykkyrä**.

nimi nykyiseksi. Johtokuntaan ovat eri aikoina kuuluneet paitsi edellämainittuja m. m. kauppiat E. Petrelius, J. Sokka, R. Kykkänen, W:m Otsakorpi, Jaakko Leskinen, K. Lounamo, E. Himanen, Paavo Venäläinen ja Aleks. Kunttu.

Vakuutuksia on otettu sekä Viipurin kaupungista että Karjalanmaaseuduilta. Vakuutuskanta, mikä syksyllä 1912 oli 5½ milj. mk., on nykyään noin 132 milj.

Toimitusjohtajana oli ensin A. Salmelainen kesään 1911 ja sitten Oskari Eriksson sekä lokakuusta 1912 Matti Hykkyrä.

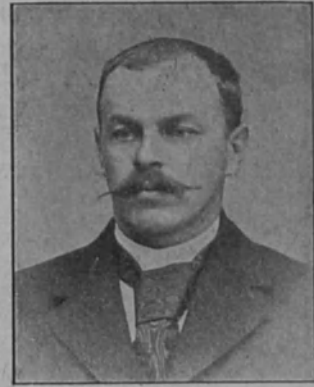
Etelä-Karjalan vähittäiskauppiaita ja heidän liiketalojaan

Tahvo Kruus,
Kivennapa.

Anton Mikkola,
Terijoki.

H. J. Enckell,
Vainikkala.

Paavo Halonen,
Kuolemajärvi.

Yrjö Kuisma,
Vuoksenranta.

K. Kauppinen,
Antrea.

Tuomas Suutari,
Savitaipale.

Vainajien muiston kunnioittamiseksi julkaisemme tässä joittenkin Etelä-Karjalan kauppiaitten kuvat, joista useimmat aikoinaan ottivat hyvin tehokkaasti osaa ammattikunnan yhteispyrintöihin.

Aug. Öhberg,
Säiniö.

Matti Orava,
Viipuri.

Kaupp. **O. E. Talvio**,
Viipuri.

Kaupp. **Niku Lepistö**,
Viipuri.

Kaupp. **Valter Lepistö**,
Viipuri.

Kaupp. **H. Sorjonen**,
Viipuri.

Kaupp. **K. Appelqvist**,
Viipuri.

Kaupp. **K. Tolvanen**,
Viipuri.

Kaupp. **Juho Heitto**,
Viipuri.

Kaupp. **Matti Vainio**,
Särkisalmi.

Kaupp. **Juho Seppänen**,
Terijoki.

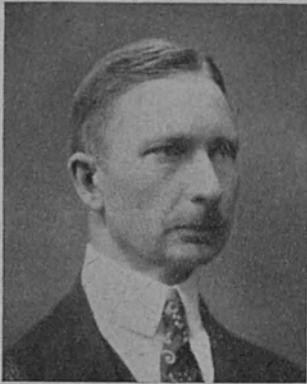
Kaupp. **Pietari Kääpä,**
Ollila.

Kaupp. **Emil J. Koppänen,**
Kiviniemi.

Kaupp. **E. Killström,**
Ollila.

Kaupp. **H. Tomminen,**
Inkilä.

Kaupp. **Risto Kykkänen,**
Kirvu.

Kaupp. **Tommi Nurmela,**
Simola.

Johtaja **H. Nenonen,**
Simpele.

Kaupp. **Emil Outinen,**
Säkkijärvi.

Kaupp. **Tahvo Rasimus,**
Mustamäki.

Kaupp. **J. Huuhtanen**,
Terijoki.

Kaupp. **P. Kettunen**,
Kellomäki.

Kaupp. **J. J. Pimiä**,
Kuokkala.

„Sammon” johtokunta v. 1923.

Kaupp. **Aleksi Kukkonen**,
Sairala.

„Sammon” johtokunta [v. 1927.

O.Y. S. K. T:n toimesta Kuopiossa pidettyjen kirjan-
pitokursseiden osaaottajia. (Osa jäänyt kuvasta pois.)

Kaupp. **J. Hietasen** liiketalo
Halila.

T:mi **M. S. Sipilän** liiketalo
Sorvali.

Kaupp. **J. Heiton** liiketalo
Viipuri, Kelkkala.

Kaupp. **Valter Lepistön** liiketalo
Viipuri, Tiiliruukki.

Nurmela & Kotonen O.Y:n liiketalo
Simola.

Kaupp. **H. Tommisen** liiketalo
Inkilä.

Kaupp. **M. Vainion** liiketalo
Särkisalmi.

Kaupp. **M. Vainion** sivuliike
Tyrjä.

Kaupp. **Aleksi Kukkonen** liiketalo
Sairala.

Kaupp. **P. Kettusen** liiketalo
Kellomäki.

Kaupp. **Tahvo Rasimuksen** liiketalo
Mustamäki as.

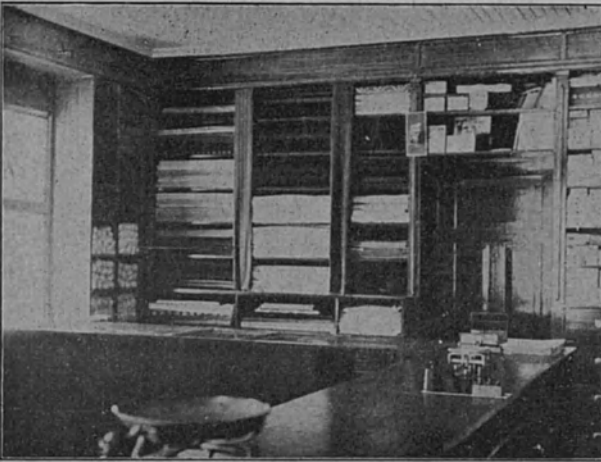
Kaupp. **Tahvo Rasimuksen** liiketalo
Mustamäki, Neuvola.

Kauppi **J. Huuhtasen** Keski kylän myymälä
(vuokrattu liiketalo näkyy oikealta).

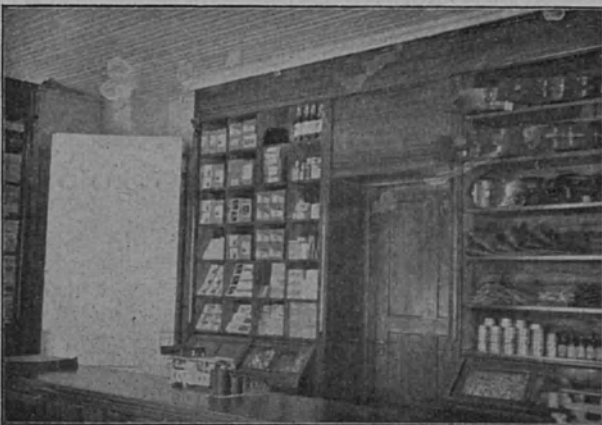
Kauppi **J. J. Huuhtasen** Asemankadun myymälä
Terijoki

Kauppi **Emil Höök**, Putikko.
Myymälän kangasosasto.

Kauppi **J. Huuhtasen** Käkösenniemen myymälä
Terijoki.

Kauppi **Emil Höök**, Putikko.
Myymälän sekatavaraosasto.

Kauppi **Emil Höök**, Putikko.
Myymälän rautaosasto.

Tiskin takaa.

"Elannon" lakko on antanut paljon puheenaihetta jälkeensä. Olihan se aivan erikoinen työselkaus. Se oli käsitteiden selvittäjänä erinomaisen hyvä, sillä nyt jälkeensä ovat esim. osuuskauppa-väki voineet siitä vetää aivan päinvastaisia johtopäätöksiä kuin mihin "aate" sellaisenaan veisi. "Kuluttajain etu" ja erään palvelusryhmän etu ovatkin osoittautuneet jyrkästi vastakkaisiksi. Osuuskauppa, mikä on perustettu kaikkien siihen kuuluvien yhteiseksi parhaaksi, ei tyydytkään kaikkia samalla tavalla. "Kuluttajat" saavat maksaa "kuljetustyöntekijöille" runsaamman palkkion kuin muulle palveluskunnalle, ja jos heidän kaikki vaatimuksensa hyväksytään, ilmoittaa liikkeen johto kaiken voiton menevän siihen, niin ettei mitään voitto-osinkoa voida jakaa, tai jos sitä halutaan, on hintoja vastaavasti nostettava.

Edellä olevat seikat olivat pääkohdat siinä kuuluisassa lakossa, mikä tosin tällä kertaa "Elannon" kaupallisen johdon jyrkän kannan vuoksi päättyi puolisoivintoon, mutta mikä epäilemättä uusiintuu taas sopivan hetken tullen.

Meille yksityisen kaupan edustajille oli tästä paljon opittavaa, ja samalla se osoitti meille, ettei ole olemassa mitään eroa osuuskaupan ja yksityisen kaupan toimintatavoissa. "Voittoa" on kumpaisenkin tavoitettava, mutta "voittoa" rajoittamassa ovat vissit esteet, jotka tekevät mahdottomaksi sen kohtuuttomiin nousemisen. Yksityiskaupan suurempi mukautuvaisuus ja nopeampi toiminta tarjoaa sille kuitenkin useita etuja osuuskaupan rinnalla, jonka tähden, niinkuin käytäntö osoit-

taa, ne voivat myydä pienemmällä voitolla, ja ovat siis kuluttajille edullisempia tavarankäyttöpaikkoja.

Meidän edustamamme ajatussuunta, että kauppa on kauppaa eikä mitään "aatetta" sai siis tässäkin tapauksessa voiton.

*

Sanomalehdistömme suhtautuminen yksityiskauppaan on viime aikoina osoittanut ilahduttavia merkkejä parantumiseen. Lehdet ottavat palstoilleen yksityiskauppaa koskevia kirjoituksia ja kauppiaille on tilaisuus esittää mielipiteitään vapaasti. "Vapaa sana" on vähitellen alkanut antaa arvoa sillekin työlle, jota kaupan miehet tekevät ja joka on yhtä tarpeellista työtä nykyisessä yhteiskunnan kuin mikä muu toimiala tahansa. Osuustoiminta on työskentelyllään osoittanut n. s. "välikäsen" tarpeellisuuden, eikä suinkaan kyennyt niitä poistamaan, vaikka se alkuvuosina oikein vakuuttamalla vakuutti poistavansa välikädet kaupanteosta.

Kauppa, myöskin vähittäiskauppa, on nykyisen talousjärjestelmän yksi tärkeä tehtävä ja sen suorittajien, sen alan työmiesten, on koetettava täyttää paikkansa kunnialla.

*

Viipurissa tapaamme! Sinne Karjalan kuuluisaan kauppakaupunkiin kokoutuvat Suomen vähittäiskauppiat kesäkokoukseensa. Viipuri onkin oikea kauppiaiden kokouspaikka, suuri kauppakylä, etevien, kuuluisien liikemiesten kotikaupunki. Siellä on liikeväellä paljon oppimista.

Terve Viipurille! Terve Viipurin liikeväelle!

Sokurikirves.

Ken maksut maksaa ajallaan, hän lujana on kannallaan.

Ken lainaa ottaa taikka antaa, vahingoittaa itseään ja muita.

Kuluttaja, joka elää velaksi, kadottaa selvän käsityksen taloudellisesta asemastaan. Maksupäivänä hänellä useinkin on vastattavanaan semmoinen määrä, jonka suorittaminen on mahdoton hänen olosuhteissaan. Ainoastaan käteisellä maksaminen turvaa varman talouden.

Vähittäiskauppias, joka lumoutuneena kaikenlaisista iskusanoista, kuten »kulutuksen rahoittaminen», »ostokyvyn kohottaminen» y. m., tai tuottaakseen vahinkoa kilpailijalle antaa tavarankäyttöä, vahingoittaa asiakkaitaan ja itseään. Velaksi antaminen johtaa toimittamaan ikäviä selvittelyjä ostajapiirin kanssa sitten, kun maksu vihdoinkin on suoritettava. Vähittäiskaupan liikepääoma on yleensä ankaran kilpailun takia viime aikoina taas heikenty-

nyt. Velaksianto merkitsee tuon pääoman heikentämistä edelleenkin. Se tekee vähittäiskauppiaille mahdottomaksi täyttää omia sitoumuksiaan, jätää hänen luottoaan ja siten myöskin hänen toimeentuloaan.

Velaksi antaminen ei lisää ostovoimaa. Vähittäismaksukauppa lienee tosin joillakin aloilla mahdollinen, mutta elintarvekauppa käsittelee tavaroita, jotka heti kulutetaan, jotenka niitä ei voi ottaa takaisin siinä tapauksessa, ettei maksua niistä saisi-kaan.

Jokainen määrääjän ylittäminen rasittaa maan taloutta korkotappioilla ja suurilla rahastamiskuluilla, jommoisia taloudellinen elämä ei jaksakaan kestää. Sitoumuksien täsmällinen täyttäminen on terveen talouden edellytys.

Sentähden on kaikille, sekä kauppiaille että kuluttajille, muistutettava: *maksakaa käteisellä!*

Viipurin seudun teollisuus- ja tukkuliikkeitä. *)

Hackman & C:o, Viipuri.

Niiden harvojen maamme liikkeiden joukossa, jotka johtavat syntynsä kahdeksanneltoista vuosisadalle, on Kauppahuone Hackman & C:o.

Vuonna 1790 perusti J. F. Hackman Viipuriin tuonti- ja vientiliikkeen omalla toiminimellään. Hänen kuoltuaan vuonna 1807 jatkoi hänen leskensä, Maria Hackman liikettä toiminimellä J. F. Hackmanin leski. Vuonna 1816 otti hän liikkeeseensä osakkaan ja muutti liikkeen nimeksi Hackman & C:o.

Vuodesta 1849 ovat kaikki liikkeen omistajat olleet J. F. Hackman'in ja Maria Hackman'in jälkeläisiä. Pääisäntinä ovat liikettä vuoroonsa johtaneet: konsuli *J. F. Hackman*, *Maria Hackman*, heidän vanhin poikansa, kauppaneuvos *J. F. Hackman* ja hänen jälkeensä hänen poikansa kauppaneuvos *W:m Hackman*.

Toiminimi on omistanut useita sahalaitoksia Itä-Suomessa ja on niiden tuotanto noussut noin 25,000 std:iin. Sitä paitsi omistaa toiminimi huomattavia metsä- ja maanviljelystiloja Savossa ja Karjalassa. Vuonna 1926 laski toiminimi perustuksen sulfiittiselluloosatehtaalle 25,000—30,000 tonnin vuotuista valmistusta varten. Tehdas sijaitsee Kirkkoniemessä Johanneksen pitäjässä, noin 25 kilom. päässä Viipurista. Sen sijaan pienensi toiminimi jossakin määrin sahaliikettään, aikoen pitää käynnissä ainoastaan Joutsenossa olevaa Honkalahden sahaa, jonka vuosituotanto on noin 20,000 Std.

Sahattua tavaraa lähettää toiminimi pääasiallisesti Englantiin, Ranskaan, Hollantiin, Belgiaan ja Saksaan. Laivaussatama on Uuras, Ravansaari. Sinne on toiminimi rakennuttanut tilavia säilytysvajoja ja varustanut lastautapaikkansa uudenaikaisilla koneellisilla apuneuvoilla.

Toiminimi on kiinnittänyt suurta huomiota metsä- ja maatilojensa hoitoon ja on sen tiloilla otettu käytäntöön joukko erilaisia parannuksia niinhyvin metsänhoitoon kuin maanviljelykseenkin nähden.

Vuonna 1891 perusti toiminimi Sorsakosken hienotaetehtaan, joka on kehittynyt varsin huomattavaan asemaan omalla alallaan. Tehtaan päätuotteet ovat veitset ja kahvelit sekä kaikenlaisten työkalujen terät. Tehdasta on vasta laajennettu osastolla, jossa valmistetaan koneenteria pääasiallisesti faneri-, paperi- ja selluloosateollisuutta varten. Sorsakosken tehtaan tuotteita myydään paitsi kotimaahan, myöskin ulkomaille aina Kiinaan ja Etelä-Amerikkaan saakka.

Toiminimi Hackman & C:o on Havin Osake Yhtiön suurin osakas ja muodostaa myöskin tämän yhtiön johtokunnan. Kuten tunnettua, valmistavat Havin tehtaat saippuaa, saippuapulvereita, glyseriiniä, liimaa, luujauhoa ja kynttilöitä.

Myöskin Suomen Sokeri O/Y:ssä on toiminimi Hackman & C:o huomattava osakas. Toiminimi pitää huolen tämän sokeriyhtymän tuotteiden jakelusta Itä-Suomeen.

Tammikuun 1 p:nä 1916 vietti toiminimi juhlan 100-vuotisen olemassa olonsa muistoksi nykyisellä toiminimellä. Samalla tuli Kauppaneuvos Wilhelm Hackman toimineeksi 50 vuotta liikkeen johtajana.

Kauppaneuvos Wilhelm Hackmanin älykkäällä ja tarmokkaalla johdolla saavutti toiminimi suurimman kukoistuksensa. Siksipä olikin hänen kuolemansa (21/1 1925) liikkeelle raskas isku. Toiminimi menetti sen lisäksi vajaan 2:n vuoden kuluessa kaksi johtajistaan, nimittäin Kauppaneuvos *J. F. Hackmanin*, joka kuoli 30/8 1925 ja Konsuli *Edv. Ekströmin* (kuoli 5/11 1926), jotka useita kymmeniä vuosia olivat uhranneet työnsä ja tarmonsaa liikkeen hyväksi.

Toiminimen johto on nyt manalle muuttaneiden monivuotisten työtovereiden: metsänhoitaja *Henry Hackmanin*, insinööri *Leo Hackmanin* ja heidän yhtiötoveriensa herra *Gunnar Ekströmin* sekä insinööri *C. G. Wolffin* käsissä. Mainitut neljä herraa omistavat nykyisin toiminimen.

Havin Osake Yhtiö, Viipuri.

Havin Osake Yhtiön nykyiset tehtaat perustettiin v. 1829, jolloin tilanomistaja Anton Alftan Kirjola nimiselle maatilalleen Johanneksen pitäjässä perustalikynttilätehtaan ja jauhomyllyn. Vuonna 1840 siirrettiin koko tehdas Viipuriin, jolloin myös ryhdyttiin valmistamaan steariinkynttilöitä sekä rikkihappoa. Myöhemmin eli v. 1859 yhdistettiin laitokseen vielä saippuatehdas, joka siirrettiin Viipuriin Tervajoelta, johon sen oli perustanut v. 1820 tilanomistaja A. Bütow. V. 1866 osti tätä varten perustettu yhtiö, Havin Osake Yhtiö, koko tehtaan. 1870-luvun loppupuolella lopetettiin kynttiläin ja rikkihapon valmistus, jolloin sen sijaan ruvettiin valmistamaan luujauhoa, luuliimaa ja luurasvaa. V. 1904 alettiin valmistaa hajusaippuuta ja v. 1905 rakennettiin glyseriinitehdas, 1900-luvun alussa rakensi yhtiö uudenaikaisia asuntorakennuksia työväestölleen. Sairas- ja hautausapukassa palveluskuntaa varten on olemassa, jotapaitsi niille, jotka asuvat tehtaan asunnoissa, on vapaa lääkärinhoito. Tehtaalla on noin 150 työntekijää ja työskennellään muutamissa osastoissa kolmessa vuorossa.

Ollen selvillä velvollisuuksistaan maan vanhimpänä ja suurimpana tehtaana tällä alalla on Havin Osake Yhtiö aina pyrkinyt valmistamaan ensiluokkaista tavaraa ja yleisön yhä kasvava luottamus on aiheuttanut huomattavia laajennuksia tarkoituksella pysyttää valmistus saippuateollisuuden yleisen kehityksen tasalla. Niinmuodin on viimeisinä vuosina asianomaisia tehdasosastoja suurennettu ja uudestirakennettu. Vuosina 1920—1921 rakennettiin uudestaan koko luuliimatehdas, v. 1922 hajusaippuatehdas, 1924 saippuajauhetehtas ja 1925—27 pyykkisaippuatehdas ja glyseriinitehdas. Samalla on kaikkiin osastoihin hankittu uudet ajanmukaiset koneet ja on niinmuodin koko laitos korkeimman teknillisen kehityksen ja tuotantokyvyn tasalla. Viipurin satamasta johdetulla pisteraiteella on tehdas nykyisin yhdistetty maan rautatieverkkoon.

*) Olemme pyytäneet selostusta ja kuvia kaikilta tie-tyiltä Viipurin seudun teollisuuslaitoksilta ja tukkuliikkeiltä. Tässä julkaisemme ne mitä olemme saaneet. *Toimitus.*

HAVIN BENZIT

saippua on tehokkain ja siten huokein pyykkisaippua.
Yksinvalmistaja Suomessa: HAVIN OSAKE YHTIÖ, Viipuri.

Sittenkun Suomessa vuosikymmeniä toiminut, englantilaisten omistama Nevski Steariiniyhtiö, Kotkassa, 1927 vuoden alussa päätti lopettaa teollisuustoimintansa Suomessa, mikä käsitti saippuan ja kynttiläin valmistusta, osti Havin O.V. mainitun yhtiön koko omaisuuden Kotkassa välttääkseen sen siirtymisen uusiin ulkolaisiin käsiin. Ostetun tehtaan koneet siirrettiin Haville, jossa nyt noin 50 vuotisen pyhähdyn jälkeen taasen alkuteollisuus — kynttiläin valmistus — on täydessä käynnissä.

Vaikkapa monenlaatuista erittäinkin ulkolaisia pesu-aineita on väkisin tuotu markkinoille suomalaisiin olosuhteisiin nähden äärimmäisen suuren reklamin avulla, on yhtiön liikevaihto vuosi vuodelta noussut. Valmistusarvo on noin 30 milj. markkaa vuodessa.

Havin tuotteet ovat palkitut monissa sekä kotimaisissa että ulkomaisissa näyttelyissä, kuten: Lontoossa 1862, Pariisissa 1867, Helsingissä 1876, Pietarissa 1870, ja viimeksi kultamitalilla Suomen Messuilla 1925.

Yhtiön nykyinen osakepääoma on Smk 3,200,000:— vararahastot nousevat noin Smk:aan 2,800,000:—.

Isännöitsijänä toimii herra *Herman Jansson*.

T:mi J. Hallenberg, Tammisuon tehtaat.

Kauppaneuvos **Juho Hallenberg**.

Karjalan radan varrella, aivan Viipurin kaupungin rajalla sijaitsee paikkakunnan monipuolisin teollisuuslaitos: Tammisuon tehtaat, käsittäen tiilitehtaan, sahalaitoksen höyläämöineen, puuseppäverstaan ja konepajan sekä sähkömyllyn.

Tammisuon tehtaat perusti v. 1898—1903 kauppaneuvos J. Hallenberg, jonka kuoleman (1926) jälkeen

hänen perillisensä ovat jatkaneet T:mi J. Hallenberg'in nimellä teollisuustoimintaa vuosi vuodelta kohoavin tuotannoin.

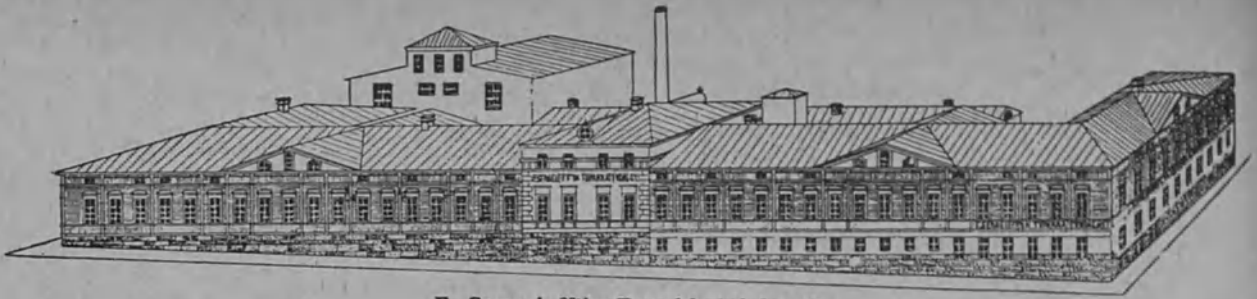
Paitsi Tammisuon tehtaita omistaa T:mi J. Hallenberg teollisuuden alalla seuraavat laitokset: Kellomäen tehtaat Kellomäellä, Räisälän sahan ja myllyn Räisälässä, Merisuon turvepehkutehtaan Raivolassa, konepajan ja valimon Viipurissa (Sotamiesk. 7) sekä maatalouden alalla m. m. Saarelan kartanon Viipurin pitäjässä, Räisälän kartanon Räisälän pitäjässä. Tässä selostamme yksinomaan Tammisuon tehdasyhdyskuntaa.

Tammisuon tiilitehdas on ajanmukaisimpia, ehkä ajanmukaisin tiilitehdas Suomessa, rakennettu kuuluisan Svedala-järjestelmän mukaan ja kaikin nykyaikaisin parannuksin uusittu ja parannettu. Tiilien valmistus on kokonaan koneellinen (Svedala-leikkupöytä ja Dornbusch-lyöntikone). Sekä koneleikkauksella että konelyönnillä tulevat tiilet säännöllisiksi ja sileiksi. Tammisuon tiilet ovat Teknillisessä korkeakoulussa suoritettujen ainekokeiden perusteella saavuttaneet erinomaisia mainintoja. Useat Viipurin uusimmista kivitaloista ovat rakennetut Tammisuon tiilistä ja Viipurin ulkopuolella on Imatran voimalaitoksen valtavat tiilijulkisivut kaikiksi ajoiksi arvokas todistus Tammisuon tiilien väristä ja kestävydestä. Tammisuon tiilitehtaan tuotanto on nykyisin 4—5 milj. tiiltä.

Tammisuon saha on laitoksena vanhanaikainen, mutta uudenaikaiset kaksois- pikaraamit ja sahan yhteyteen järjestetyt kimpit, laasti- y. m. pikkukoneet sekä höyläämön kaksi Bolinder-höylää ovat kohottaneet huomattavasti Tammisuonkin sahan työtehoa ja -kykyä, joten soiminimen puutavaramerkki J+H on vuosi vuodelta alkanut ulkomaillakin olla yhä enemmän tunnettu. Puutavaran ulkomaanmyynti on nykyisin 5000 Stds., mutta senlisäksi on Tammisuon saha huomattavimpia puutavaran paikallismyyjiä, eritoten tunnettu uittamattoman höylätyn tavaran myyjänä.

Tammisuon puuseppäverstas on uusiin teollisuuslaitoksista Tammisuolla. Sen koneet ovat alunpitäen järjestetyt ajokaluteollisuutta silmälläpitäen, mutta myöhemmin on mainittu teollisuuspuoli käsittänyt myös ikkuna- ja ovityön sekä kevyempien huonekalujen, kuten puutarhakalustojen ja kiikkujen valmistuksen. Tämäkin teollisuushaara on viime vuoden kuluessa huomattavasti voimistunut, ja aikomus on sen toiminta-alaa laajentaa, sillä nykyisen kallin raaka-aine-kauden aikana, on kansantaloudellisestikin tärkeää, että kaikki sahausjäte, on se miten vähäistä tahansa, on tyystin käytettävä ja jalostettava.

Tammisuon konepaja työskentelee yhteistoiminnassa toiminnan omistajan konepajan ja valimon kera (Sotamiesk. 7). Sen toiminta Tammisuolla oli alkuperäisesti tarkoitettu palvelemaan Tammisuon

F. Sergejeff'in Tupakkatehdas Oyj.

muuta teollisuuslaitoksia niiden korjauspajana, mutta korjaustöiden lisääntyessä lisääntyi myös työntekijämäärä, jota, ainakin sen parhaimmista oli vaikea kiinnittää vain tilapäistöitä varten. Näiden ammattityöntekijöiden vakituista kiinnittämistä varten on konepajalla v:sta 1925 alkaen valmistettu autoperävaunuja, joihin T:mi Hallenberg'illa on patentti Suomessa, useimmissa Euroopan maissa, Amerikan Yhdysvalloissa ja Kanadassa.

Tukkuliikkeitä varten on alettu valmistaa n. s. vaihtovaunuja, jotka tuossa tuokiossa voidaan kiinnittää vetovaunuun ja yhtä nopeasti siitä jälleen irroittaa ja joista yhden ollessa lastattavana, toinen täydessä lastissa on matkalla, samalla kun kolmatta päätepaikassa puretaan.

Autoperävaunuja valmistetaan nykyisin n. 200 vaunua vuodessa, ei vain yksityistä vaan myös sotilastarvetta silmälläpitäen.

Tammisuon tehtaiden vanhanaikaisin, mutta myös uudistusten kautta kilpailukykyisimpiä teollisuudenhaaroja on Tammisuon sähkömylly, jonka jauhaus nykyisin on 5—6 milj. kg. vuosittain, mutta jonka vuosijauhausennätys on kokonaista 12 milj. kg. ruista.

Kun Tammisuon sähkömylly n. 25 vuotta sitten rakennettiin, saavutti se heti alussa johtavan aseman alallaan. Kun sitten vaatimukset viljan puhdistamiseen nähden vuosi vuodelta kasvoivat, hankittiin myllyyn ajanmukaiset puhdistuslaitteet alkuperäisten tilalle.

Tammisuon sähkömyllyn suurimmista monivuotisista myllyttäjistä mainittakoon seuraavat tukku- liikkeet: O/Y Savo-Karjalan Tukku-liike, O/Y Svartström & Drockila, O/Y Hanke, Kauppa Y/O J. Hallenberg, T:mi Ferd. Alfthan, J. Leskinen, Paajanen & Karkiainen y. m.

T:mi J. Hallenberg'illa on myös sekatarvakauppa Tammisuolla vähäisenä peruna siitä ajasta, jolloin sekatarvakauppa-ala oli sen ainoa ala. Tehtaan kaupan vuosivaihto on nykyisin 1,5—2 milj.

Nykyisin toimii T:mi J. Hallenberg'in toimitusjohtajana varatuomari Arno Thuneberg ja teknillisenä johtajana johtaja Väinö Pyrhönen, jolla viime mainitulla on vuosikymmenien kuluessa huomattava osuus k. o. tehdasyhdyskunnan organisoinnissa ja edelleen kehittämisessä.

F. Sergejeff'in Tupakkatehdas Oyj.

T:mi F. Sergejeff'in Tupakkatehdas Oyj. Viipurissa, on yksi vanhimmista ja suurimmista teollisuusyrityksistä Karjalassa ja koko Itä-Suomessa. Sen perusti v. 1878 kauppaneuvos F. Sergejeff. Alussa toimi

tehdas hyvin pienissä olosuhteissa. Kun tuotteet alun pitäen saivat melkoisen suuren menekkin, kävi välttämättömäksi hankkia tilavampi ja sopivampi huoneusto, jossa valmistus voi jatkua suuremmissa mittakaavassa, mutta ei sittenkään kysyntää vastaavasti. Huoneustoa laajennettiin, mikäli tontilla oli tilaa, mutta ennen pitkää kävi taas ahtaus tuntuvaaksi ja vasta kun v. 1906 oli ostettu tilava, kaksi tonttia käsittävä tehdasrakennus Papulassa, voitiin valmistusta huomattavammin lisätä. Sitäpaitsi on tontilla ajanmukainen, 4-kerroksinen kivistä rakennettu varastorakennus raakatupakkaa varten, jota pitää varastossa olla aina useampaa vuotta varten. Tällainen raaka-aineen alituinen varastossapito onkin tarpeellista, koska voi sattua, että jonakin vuonna tupakasta tuotantomaisissa saadaan huono sato ja silloin on täysikelpoisen raaka-aineen saanti melkein mahdotonta.

V. 1918 muutettiin toiminimi osakeyhtiöksi, jonka pääomaksi merkittiin Smk. 15,000,000.—. Tehtaan johtajina toimivat kauppaneuvos F. Sergejeff'in poika, herra Paul Sergejeff sekä herra Arto Henriksen.

Valmistukseen nähden on tehtaassa pyritty jatkuvasti seuraamaan alan kehitystä, joten tehdas nykyään on varustettu kaikilla uudenaikaisilla erikoiskoneilla, omalla tekn. korjauspajalla y. m.

Puhtauteen ja siisteyteen on tehdasrakennuksessa kiinnitetty erikoista huomiota, joten valmistajien hygienisyys on täydellisesti taattu. Työläistensä terveydestä pitää tehdas myös huolen, kustantamalla näille vakituisen lääkärin. Myöskin on työväellä eläke- ja avustusrahasto, jonka on perustanut kauppaneuvos F. Sergejeff, lahjoittamalla tarkoitukseen 1/2 milj. markkaa. Rahasto jakaa vuosittain huomattavia eläkkeitä sekä sairaus- y. m. avustuksia työläisille.

Tämä huolenpito työläistensä hyvinvoinnista onkin vaikuttanut, että samat työläiset ovat kauan viihtyneet tehtaan palveluksessa ja saavuttaneet siten huomattavan taidon ja kokemuksen.

Tehtaan merkeistä voimme mainita: Savukkeista: Tilaus, joita tehdas on valmistanut jo 40 vuoden ajan, ollen ne aina olleet hyvin suosittuja sekä herras- että työväestön piireissä; niiden hinta on koetettu pitää silti kohtuullisimman alhaisena; Chic ja Mira edustavat laatusavukkeiden mainetta. Myöskin Jukola on hyvin suosittu savuke.

Sikareista: La Fascinadora, Flor Espana, Mignon, Bismarck, Sensato, La Plata, Fennia y. m.; mainittakoon, että Sergejeffin sikareilla on hyvä maine.

Piipputupakeista: Polttotupakka, Minaret, sekä Mahorkat; näistä Polttotupakalla on piipputupakeista suurin menekki Suomessa.

Terveellinen

leivinjauhe

RUMFORD

kohoittaa taikinan

paremmin kuin hiiva ja voidaan sitä käyttää yhtä suurella menestyksellä sekä ruoka- että hienompaan leipään.

EDUSTAJA: ERIK MALMSTRÖM, HELSINKI

Leipomotuote Oy.

Leipomotuote Oy., Viipuri.

Maailmansodan aikana ryhtyi Suomalais-Englantilainen Biscuit-Tehdas Oy., Hanko, rakentamaan Viipuriin sivutehdasta, jossa yhtiöllä oli tarkoitus harjoittaa keksiteollisuutta Itä-Suomen kulutusta sekä vientiä varten Venäjälle. Sillävälin kuin tehdas valmistui, oli kuitenkin jauhojen tuonti Venäjältä kuin myöskin keksien vienti sinne käynyt mahdottomaksi, joten tehdasta näinollen ei voitu käyttää alkuperäiseen tarkoitukseensa.

Kun n. k. vesirinkelit jo silloin olivat huomattava kauppatavara varsinkin Itä- ja Keski-Suomessa, sisustettiin uusi tehdas rinkelitehtaaksi, jossa valmistus niin pitkälle kuin mahdollista, tapahtuu koneellisesti. Vuoden alussa 1923 lähetettiin tehtaan ensimmäiset tuotteet markkinoille ja heti alusta alkaen ne saavuttivat vilkkaan kysynnän. Tuotanto on vuosi vuodelta kohonnut ja valmistaa tehdas tätä nykyä paitsi useita rinkelilaatujia, kuten vanilja-, sokeri-, voi-, vesi-, hiiva- y. m. rinkeliejä, myöskin n. k. puikkoja, joita kaikkia myydään huomattavia määriä kautta koko maan.

Hangossa sijaitsevan päätehtaan osakkeiden enemmistön vaihtaessa omistajaa tämän vuoden alussa, muodostettiin Viipurin tehdas osakeyhtiöksi osakkeessa mainitulla toiminimellä, joka jatkaa sen toimintaa entisellä johdolla ja entisin työvoimin. — Yhä vilkastunut kysyntä sekä se, että viime maaliskuun 1 p:nä voimaanastunut laki kieltää yötyön myöskin tehdasmaisesti toimivissa leipomoissa, on pakottanut laajentamaan tehdasta, joita töitä suoritetaan parhaillaan. Näin valmistuu lisärakennus, johon tulee lattiapinta-alaa 450 neliöm. Uusi ajanmukainen uuni sekä vastaavat koneet ovat myöskin hankitut, joten tehtaan tuotantokyky saadaan kohoamaan nykyisestään noin

150%. Suunnitelmanmukaisesti pitäisi laajennustöiden tulla suoritetuiksi ensi syyskuun puoliväliin mennessä.

Yhtiön hallinnon puheenjohtaja on konsuli *H. A. Elfvig* Hangosta ja toimitusjohtajana on koko ajan toiminut herra *Antero S. Sinola*.

Suomen Lakkitehdas Osakeyhtiö, Viipuri.

Yhtiö perustettiin v. 1918, jolloin se otti haltuunsa erään yksityisissä nimissä toimineen pienemmän lakkitehtaan. Tämänkin jälkeen, aina vuoteen 1922, toimi tehdas suppeammassa muodossa. Vasta sanottuna vuonna, kun yhtiön osakkeet joutuivat nykyisille omistajille ja johto uusiin käsiin sekä myöskin osakepääomaa tuntuvasti korotettiin, ollen se nyt vararahastoineen Smk. 1,600,000, alkoi yhtiön toiminta olla yhtämittaista nousua. Yhtiön valmisteiden kysynnän lisääntyminen on vaatinut alituisia tehtaana laajennuksia. Kun yhtiö omistaa Viipurin kaupungissa isohkon tehdaskiinteistön, eivät kulloinkin tarpeelliset laajennukset ole tuottaneet yhtiölle voittamattomia vaikeuksia.

Vuonna 1925 ryhdyttiin tehtaassa lakkien ja turkistavarain ohella valmistamaan nahkakäsineitä, jotka saavuttivat heti niin valtavan menekin, että yhtiö oli pakotettu tätä osastoa varten rakentamaan noin 500 neliömtr. uutta tehdaspinta-alaa.

Työväen lukumäärä tehtaassa nousee 160 henkeen. Toimitusjohtajana vuodesta 1922 saakka on toiminut johtaja *J. O. Luomala*.

V. 1927 nousi tehtaan valmisteiden myynti 7,000,000: — markkaan.

Tehdusrakennus johtajan asuntoineen.

Nevala & Karttunen Oy.

Puhelimet 187 & 258

KUOPIO

Sähköos. Nevalakarttunen

Siirtomaan- ja tehdastavarain Tukkukauppa

Ferd. Alfthan.

Toiminimi Ferd. Alfthan'in perusti vuonna 1879 kauppias Ferdinand Alfthan, eräs sen ajan tarmokkaimpia liikemiehiä, joka jo sitä ennen oli harjoittanut liike- ja teollisuustoimintaa osaksi hyvinkin suuressa mittakaavassa. Kahdeksana ensimmäisenä työvuotenaan harjoitti toiminimi pääasiallisimmin asiomisliikettä.

Perustajan kuoltua vuonna 1889 otti hänen poikansa (myöhemmin kauppaneuvos) Ferdinand Alfthan liikkeen johdon käsiinsä. Samana vuonna tuli hän myös isänsä jälkeen Havin Osakeyhtiön isännöitsijäksi ja vuodesta 1895 alkaen toimi hän Newskin Steariiniyhtiön Viipurin tehtaan johtajana.

1880-luvun loppupuolella alkoi toiminimi tehdä kauppaa omaan tiliinsä etupäässä siirtomaatavara-alalla. Kauppaneuvos Alfthan'in tarmokkaan johdon alaisena laajentui liike vuosi vuodelta kautta kaiken Karjalan ja Savon hyvin tunnetuksi tukkutuontiliikkeen myyden etupäässä eri viljalajeja, siirtomaatavaroita, varsinkin kahvia, sokeria ja riisisuurimoita, lisäksi amerikkalaista silavaa, tupakkaa, kankaita y. m. kotimaisia tehdastuotteita.

Kauppaneuvos Alfthan'in kuoltua vuonna 1921, siirtyi liike hänen leskelleen, rouva *Gerda Alfthan'*ille joka omistaa yksin sen.

Prokuristina ovat toimineet m. m. herrat Herman Kühn, 1898—1914 ja 1922—1924, Hermann Jansson 1914—1924 ja *Onni Lybeck* v. 1914 lähtien. Herra Lybeck syntyi v. 1877 ja astui toiminimen palvelukseen v. 1900 toimien aluksi konttoristina, myöhemmin matkustajana ja myyjänä ja vuodesta 1914 lähtien prokuristina. Alkaen vuodesta 1924 kirjoittaa toiminimen per procuram paitsi herra Lybeck myös kauppaneuvos Alfthan'in poika fil. maisteri *Ferdinand Alfthan*.

Toiminimen ostaessa vuonna 1902 talon Pajakatu N:o 4, sai liike tilavan ja ajanmukaisen huoneuston. Samalle tontille on toiminimi teettänyt varastorakennuksen, joka neline kerrokseen, holvattuine kellareineen y. m. etuineen on maamme suurimpia ja käytännöllisimmin sisustettuja tavaravarastorakennuksia.

Vuonna 1924 laajennettiin liikkeen toiminta-alaa perustamalla uudenaikaisimmilla koneilla varustettu *kahvipaahtimo*, joka sijoitettiin varastorakennukseen. Paahtimo tuli erikoisesti suosituksi hienojen kahvisekoitusten valmistajana. Viime aikoina on toiminimi erikoisesti kiinnittänyt

huomiota paahdetun kahvin pakkauksen kehittämiseen. Paitsi jo yleisesti käytäntöön tulleet ¼ kg. pergamiinipussit on toiminimi Ferd. Alfthan alkanut käyttää läpinäkyvää sellofania, jota ennen ei ole käytetty tällä alalla Suomessa.

Tämä Itä-Suomen ainoa suurempi paahtimo on lyhyenä toimintakautenaan saanut yhä suuremmassa määrässä yleisön suosion puolelensa.

Häkli, Lalukka ja Kumpp. Osakeyhtiö.

Perustettu vuonna 1891. Tämän Viipurin ensimmäisen puhtaasti suomalaisen suurliikkeen vaiheet ja merkitys liike-elämämme kansallistumiselle ovat kaikille niin tunnetut, etteivät ne selostusta kaipaa.

Entisen omistajan kauppaneuvos Juho Lallukan aloitteesta muodostettiin liike osakeyhtiöksi vuonna 1912. Liikettä on sen jälkeen entisiä periaatteita noudattaen jatkettu. Liikkeen johtokunnan muodostavat kauppaneuvos *Emil Tanninen*, johtaja *Ernst Hämäläinen* ja prokuristit *Oma Helander* ja *S. A. Viirtavuori*, joista ensinmainittu toimitusjohtajana ja johtaja Hämäläinen toisena johtajana.

Kauppa-Osakeyhtiö J. Hallenberg.

Itä-Suomen vanhimpia suomalaisia tukkuliikkeitä on tunnettu viipurilainen tukkukauppa Kauppa-Osakeyhtiö J. Hallenberg.

Vuoden 1892 tammikuussa avasi kauppaneuvos J. Hallenberg talossa N:o 6 Karjalankadun varrella sekatavarain vähittäiskaupan. Jo alusta alkaen har-

Ferd. Alfthan, liiketalo (pihan puolelta).

joitti liike vähittäismyynnin rinnalla pienemmässä määrässä myöskin tukkukauppaa, mikä pian tulikin liikkeen pääasiallisimmaksi toimintamuodoksi, niin että liike vuosien varrella kehittyi Itä-Suomessa huomattavaksi tukkuliikkeeksi. Muutettuaan liikkeen v. 1906 ostamaansa ja tarkoitukseen paremmin sopivaan taloon N:o 5 saman kadun varrella muodosti kauppaneuvos Hallenberg vuonna 1914 kauppaliiikkeen osakeyhtiöksi, ja on liikettä senjälkeen harjoitettu toiminimellä Kauppa-Osakeyhtiö J. Hallenberg.

Yhtiön ensimmäisenä toimitusjohtajana oli sen perustaja kauppaneuvos J. Hallenberg vuoden 1917 elokuun 15 päivään, jolloin hän, myytyään osakeenemmistön, jätti johtajatoimen.

Ostettuaan osake-enemmistön v. 1917 tuli yhtiön johtajaksi sen silloinen varajohtaja *K. E. Savolainen*, ollen edelleenkin liikkeen johdossa. Varajohtajana toimii prokuristi *Antti Pääkkönen*.

P. J. Pesonen.

V. 1886 perusti kauppias P. J. Pesonen yhdessä veljensä lisäksi kanssa sekatavarakaupan Viipurin Papulan entiseen kasvihuoneeseen, kun siihen aikaan parempia liikehuoneustoja ei ollut saatavissa. Kauppa oli tällöin vielä Viipurissa sangen vähäistä ja melkein kokonaan saksalaisten ja venäläisten hallussa. Valitsemallaan alalla oli P. J. Pesonen ensimmäinen suomalainen yrittäjä paikkakunnalla. Liike, jonka yksinomistajaksi kauppias P. J. Pesonen pian tuli, kasvoi nopeasti, ja niin pian kuin tuli tilaisuus paremman liikehuoneuston saantiin, muutettiin se Karjalankadun varrelle Smirnoffin taloon. Näihin aikoihin alkoi Pesonen harjoittaa myöskin tukkukauppaa. Vastahankittu liikehuoneustokin kävi pian altaaksi ja 1892 se muutettiin omaan taloon, jonka Pesonen oli tällävälän hankkinut Pietarin- ja Karjalankatujen kulmauksessa. Pian täytyi tämäkin liikehuoneustosto usua kokonaan. Vanhat rakennukset purettiin ja tilalle rakennettiin uusi puinen liikerakennus viisikerroksisine kivisine varastorakennuksineen ja Pietarinkadun puolelle kivinen viisikerroksinen asuintalo, jonka alakerta järjestettiin liikehuoneustoiksi. Tukku-kauppa alkoi nyt näytellä liikkeen toiminnassa yhä suurempaa ja suurempaa osaa. V. 1907 erotettiin se lopullisesti vähittäiskaupasta ja sen konttori sekä varastot sijoitettiin niille varattuihin ajanmukaisiin huoneustoihin toisessa kivitalossa Pietarink. 12, jonka Pesonen tällä välin oli rakennuttanut ja jossa se vieläkin sijaitsee. V. 1908 muutettiin liike Suomen Kauppa Osakeyhtiö-nimiseksi osakeyhtiöksi, jossa Pesonen säilytti itselleen osake-enemmistön. Osakepääoma oli Smk. 600,000:— V. 1912 lunasti Pesonen itselleen kuitenkin kaikki osakkeet ja muutti liikkeen jälleen yksityisliikkeeksi. V:n 1926 alusta liike toimii P. J. Pesosen O/Y-nimisenä osakeyhtiönä 2 milj. mk:n osakepääomalla ja huomattavalla varahastolla.

Liikkeen kauppatavaroina ovat koko ajan olleet viljatavarat, suola, sillit, siirtomaatavarat, kotimaiset tehdastuotteet, kankaat y. m.

Kauppias *P. J. Pesonen* on koko ajan itse johtanut liikettään, ja hänen palveluksessaan ovat monet

Viipurin nykyisistä kauppiasta ammattinsa alottaneet. Hän on syntynyt Säämingissä 3. VII. 1863. Käytyään kansakoulun siirtyi hän jo nuorena Viipuriin ja perusti piakkoin oman liikkeen laajentaen sen vähitellen nykyiselle tasolle. Myöskin erittäin moniin likeyrityksiin on hän ottanut osaa, kuuluu

nykyjään m. m. Savo-Karjalan Osake-Pankin ja Vuoksen-Suvannon Höyryvene Oy:n hallintoneuvostoon, Viipurin kauppakamariin johtokunnan jäsenenä. Kunnalliseen toimintaan on Pesonen ottanut osaa, aikaisemmin kuulunut m. m. pitemmän aikaa Viipurin kaupungin valtuustoon ja kirkkovaltuustoon. Pesonen on myöskin tehnyt useita lahjoituksia ja tukenut toiminnallaan ja varoillaan monia yleishyödyllisiä laitoksia, niinpä esim. Raivolän Sotaorpokotia, jonka perustajia Pesonen on ja jonka johtokuntaan hän vieläkin kuuluu. Paitsi useita kaupunkikiinteistöjä omistaa kauppias Pesonen Viipurin lähistöllä useampia maatiloja ja on sangen innokas maanviljelijä.

Vuodesta 1921 lähtien on liikkeen apulaisjohtajana toiminut kauppias Pesosen vävy, ent. sosialihallituksen asessori, varatuomari *Kaarlo Kauno Järvinen*, joka on syntynyt 28. VII. 1886. V. 1925 astui liikkeen johtoon myöskin kauppias Pesosen poika, kauppatieteiden kandidaatti *Osmo Paavo Pesonen*, joka on syntynyt 5. V. 1904.

Viipurin Kauppa Osakeyhtiö.

Liike on perustettu v. 1911, ja järjestettiin se tukku- ja vähittäiskaupaksi. Toimintansa se aloitti 1 p:nä kesäkuuta mainittuna vuonna Kauppatorin varrella Torikatu 3. Liikettä harjoitettiin siinä muodossa aina 1 päivään kesäkuuta 1921, jolloin vähittäiskauppa lakkautettiin ja tukkukauppa siirrettiin sen nykyiseen toimipaikkaan kauppias Vilho Karjalaisen taloon Repolank. 8. V. 1913—1918 oli liikkeellä myöskin haarakauppa Pietarinkatu 8:ssä. Liikkeen kauppatavaroina ovat koko ajan olleet vilja- ja siirtomaantavarat sekä niihin kuuluvat kotimaiset tehdastuotteet. Myyntialue käsittää paitsi Viipurin kaupunkia ympäröineen laajan Karjalan ja Savon.

Yhtiön osakepääoma, mikä perustettaessa oli 65,000 markkaa, on eri aikoina korotettu, ja on nyt 900,000 markkaa. Muut rahastot ovat toiminta-ajan kuluessa karttuneet 3,500,000 markaksi. Kauppavaihto, mikä

Johtaja **P. J. Pesonen**, Viipuri.

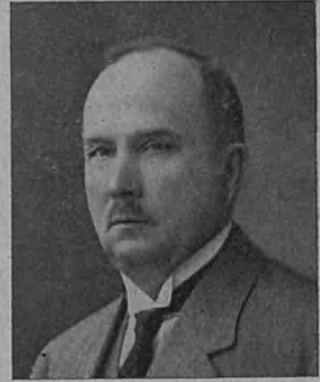
Johtaja **Vilho Karjalainen**, Viipuri.

v. 1912, siis ensimmäisenä täytenä toimintavuotena, oli 2,050,000 markkaa, on sen jälkeen kehittynyt seuraavasti: v. 1917 noin 5,500,000: —, v. 1922 noin 28,000,000: — ja v. 1927 noin 40,000,000: —. Liikkeen johtajana on sen perustamisesta asti toiminut *Vilho Karjalai-*

nen. Johtaja Karjalainen on syntynyt 11/7 1880 Jääskessä, lähtien 14 vuotiaana Viipuriin liikealalle. Hän palveli P. J. Pesosen liikkeessä lähes 16 vuotta, ensin nuorempana apulaisena, sitten vanhempana ja lopuksi sivukaupan hoitajana. V. 1911 hän sitten perusti Viipurin Kauppa Osakeyhtiön. Kauppias Karjalainen on jo nuoruudestaan asti ollut mukana aatteellisissa ja taloudellisissa riennöissä. Kauppa-apulaisena ollessaan otti hän osaa liikeapulaisten yhteisiin rientoihin. Itsenäiseksi kauppiaksi tultuaan hän ryhtyi toimimaan Kauppiasyhdistys Sammossa, jonka johtokuntaan hän on kuullut 15 vuotta, toimien 11 vuotta yhdistyksen puheenjohtajana. Myöhemmin on hän ollut mukana tukkukauppiaiden yhteisissä harrastuksissa. Lähimpinä apulaisina yhtiön johdossa toimivat *Edv. Ruotsalainen* liikkeen perustamisesta alkaen, prokuristina vuoteen 1922 asti, sekä *K. E. Purhonen* prokuristina vuodesta 1922.

Johtaja **Vilho Karjalaisen** liiketalo, jossa sijaitsee Viipurin Kauppa Osakeyhtiön konttori, Viipuri.

Tukkukauppias **J. Leskinen.**Johtaja **Mikko Seppä.**Johtaja **Pekka Pulli.**

J. Leskinen.

Tukkukauppias *J. Leskinen* kävi, palveltuaan useamman vuoden eri liikkeitä, Viipurin Kauppakoulun 1908, jonka jälkeen toimi viipurilaisissa tukkuliikkeissä ollen viimeksi Kauppa O.Y. J. Hallenbergin osakkaana ja toisena johtajana. Erottuaan mainitusta yhtiöstä v. 1923 perusti oman vilja- ja siirtomaatavarain tukkuliikkeen, jonka toiminta aloitettiin vuokrahuoneustossa, mutta jo seuraavana vuonna siirrettiin omistajan ostamaan taloon Karjalankatu 11.

Liikevaihto on vuosi vuodelta noussut, ollen aluksi n. 20 milj. mk., mutta nykyään n. 30 milj. mk. vuodessa. Prokuristina liikkeessä on vuodesta 1924 alkaen toiminut herra *Juho Pänttönen*.

Seppä & Pulli.

Herrat *Mikko Seppä* ja *Pekka Pulli* perustivat liikkeen 22. 10. 1919 toiminimellä Seppä & Pulli Smk:n 200,000: — pääomalla. Liike on säännöllisesti

vuosittain laajentunut, ja pääomat on nyt liikkeellä Smk. 1,500,000: —. Kauppaa on pääasiallisesti harjoitettu koti- ja siirtomaatavaroilla, mutta myös voikauppaa kotimaista kulutusta varten. Toiminimen kirjoittavat kumpikin isäntä erikseen.

Karjalaisten Kauppa O.Y.

Vuoden 1918 elokuussa perustivat kauppiat A. Lamppu, Oskar Kaukanen y. m. otsikossa mainitun yhtiön Viipuriin Smk. 100,000: — osakepääomalla, joka kuitenkin seuraavana vuotena koroitettiin 300,000 markaksi. Rahastoja on vuosien varrella kartutettu, ja ne nousevat nyt yli 500,000 markan. Liike on harjoittanut vilja-, rehu- ja sekatavarain tukku- ja vähittäiskauppaa talossa N:o 8 Pietarinkadun varrella vuoden 1925 kesäkuun 1 päivän asti, jolloin se lopetettuaan vähittäiskaupan muutti nykyiseen huoneustoonsa Repolankatu n:o 1:ssä, ja on siitä lähtien toiminut yksinomaan tukkukauppana. V. 1920 avattiin Tiiliruukilla, Rajakatu 29, sivukauppa, joka kuitenkin v. 1924 alussa myytiin silloin yhtiöstä eronneelle kauppias Oskar Kaukaselle.

Alkuvuosina oli liikkeen kehitys silloin liikealalla vallinneen yleisen epävarman tilanteen vuoksi hidasta, mutta sen jälkeen, olojen saatua vakavamman luonteen, on toiminta ollut vakaantunutta ja liikevaihto vuosi vuodelta kohonnut.

Toimitusjohtajana yhtiön perustamisesta lähtien toimi kauppias A. Lamppu vuoden 1921 alkuun saakka, jolloin hän erosi yhtiöstä. Hänen jälkeensä tuli johtajaksi edellisen vuoden lopulla osakkaaksi liittynyt kauppias *E. O. Forsman*

J. Leskisen liikeytalo, Viipuri.

(* 17. XII. 1887 Luumäellä). Liikealalle tuli hän 1911, toimien eri liikkeissä, pääasiassa johtoasemissa.

Apulaisjohtajana toimii *Antti Olkinuora* (* 2. V. 1890 Antreassa), joka liittyi yhtiöön vuoden 1920 lopulla.

O.Y. Sofia Zweyberg A.B.

Toiminimen on perustanut jo vuonna 1868 rouva Sofia von Zweyberg, joten se, tänä vuonna 60 vuotta täyttäneenä, on alallaan Viipurin vanhin liike. Toimittuaan alkuaikoinaan ainoastaan vähittäiskaupana ja verrattain pienessä mittakaavassa laajennettiin se vähitellen myöskin tukkuliikettä käsittäväksi ja saavutti ajan kuluessa, erittäinkin jouduttuaan perustajansa kuoltua tämän väyryn, kauppias V. F. Grönroosin haltuun, johtavan aseman. M. m. oli toiminiimi pitkät ajat suurin kotimaisten puuvillateosten myyjä koko maassa. Vuonna 1913 muodostettiin se osakeyhtiöksi. Sodanjälkiset pulavuodet aiheuttivat liikkeen toiminnalle tuntevan takaiskun, mutta on se tämän jälkeen taas nopeasti kehittynyt. Sen myyntipiiri käsittää koko Suomen ja sen varasto, käsittävä sekä koti- että ulkomaista kangas- ja lyhyttavaraa, on monipuolinen, hyvin lajiteltu ja ajanmukainen; sen kotimaisten puuvillatuotteiden varasto lienee jälleen suurimpia ja täydellisimpiä mitä löytyy.

Vanha, alaan perehtynyt ja suurta kokemusta omaava henkilökunta takaa toiminimelle perin pohjaisen asiantuntemuksen, joten asiakkaat voivat kääntyä sen puoleen täysin luottaen siihen, että heidän etunsa tulevat parhaalla tavalla vaarintotetuiksi.

Liikkeen johtajana toimii varatuomari *B. Aminoff*, sen tukkuosaston hoitajana herra *K. E. Lindberg*.

Juho Linnamo.

Tämän, maan ensimmäisen lyhyttavarain tukkuliikkeen perusti Viipuriin vuonna 1898 sen nykyinen omistaja Juho Linnamo, silloiselta nimeltään John Lindgren. Omistajan aikaisemmin pietarilaisissa suurliikkeissä saama erinomainen harjaantuminen suurpiirteiseen liiketoimintaan johti ennen pitkää siihen, että liike piankin alkoi laajentaa toimintaansa. Lyhyttavarain ohella alettiin myydä erinäisiä vaate-

Kauppan. Juho Linnamo.

tustarpeita, kuten kravatteja, paitoja y. m., joita tustarpeita, kuten kravatteja, paitoja y. m., joita sitten pian ryhdyttiin myös itse valmistamaan. Näin saivat jo vv. 1900—02 alkunsa omat alusvaateja kravattitehtaat, joita sittemmin yhtä mittaa laajennettiin niin tehdashuoneustoon kuin valmistukseenkin nähden. Uusina artikkeleina ryhdyttiin myöhemmin valmistamaan lakkeja ja olkaimia. — Ku-

Juho Linnamon liiketalo, Viipuri.

tomateosten, s. o. villa-, puuvilla- ja silkkialusvaatteiden, sukkiin, villa- ja silkkisukkien, kaulahuivien y. m. valmistus aloitettiin vuonna 1922, jolloin perustettiin oma kutomatehdas. — Kaikissa tehtaissaan on liikkeen johdolla pyrkimyksenä valmistaa vain ensiluokkaista tavaraa.

Pienestä alusta on liike taitavan ja kaukonäköisen johdon alaisena vähitellen kehittynyt siksi varsin huomattavaksi tukkuliikkeeksi tehdaslaitoksineen, jonka myyntipiiri nyt käsittää koko maan ja jonka tuotteet ovat kaikkialla tunnetut. Vuosi vuodelta kasvanut myynti, eritoten omien valmisteteiden menneki on todistuksena siitä, että tuotteet ovat hyvässä maineessa.

Liikkeen johtajana toimii edelleenkin sen perustaja ja omistaja kauppaneuvos *Juho Linnamo*.

Savo-Karjalan Lyhyttavara O. Y.

1920 v:n alkupuolella alkoi Viipurissa aluksi vaatimattoman ahtaassa huoneustossa ja pienillä varastoillaan toimintansa Savo-Karjalan Lyhyttavara O. Y. niminen lyhyttavaratukkuliike. Alkuvaikeudet olivat huomattavat, sillä m. m. käyttövarat aluksi olivat mitättömän pienet ja mainittu ajankohta lisenssiy. m. vaikeuksineen ei ollut sopiva uuden liikkeen alkamiselle.

Kaikista edellämainituista seikoista huolimatta on liikkeestä kehittynyt laajalti tunnettu tukkuliike ja keskittyy liikkeen nykyinen toiminta Savon ja Karjalan sekä Etelä- ja Keski-Suomen alueelle.

Liikettä perustettaessa asetettiin heti varmat päämäärät ja vaatimukset liikkeen toiminnalle, jotta asiakkaiden edut mitä parhaimmalla tavalla tulisivat oikeudenmukaisesti valvottua. Näitä alussa otettuja päämääriä on käytännössä tinkimättömästi seurattu ja kehitetty. Näitä päämääriä ja periaatteita seurattaessa on huomattu asiakaspiirin jatkuvasti lisääntyvän, josta on ollut seurauksena, että vuosi vuodelta ollaan oltu pakotettuja lisäämään varastoja ja henkilökuntaa.

Liikettä perustettaessa oli aikomuksena työskennellä myöskin kangasalalla. Pian kuitenkin huomattiin, että liike paremmin täyttää tehtävänsä erikoistumalla ainoastaan lyhyttavara-alalle.

Toiminta-ajallaan on liike tehnyt uraauurtavaa

työtä alallaan. Frittäin vilkkaan kotimyyntin ohella huolehtivat asiakkaiden eduista neljä matkustajaa.

Toimitusjohtajana on liikkeen perustamisesta asti toiminut *Wm Holopainen*.

O. Y. Starckjohann & G:o. A. B.

Starckjohannin tai »Tarkin», miksi sitä monet Karjalassa vielä kutsuvat, rautakauppa on Itä-Suomen vanhimpia liikkeitä ja rautakaupoista vanhin tässä osassa Suomea. Liikkeen perusti heinäkuussa v. 1868 rautakauppias Peter Starckjohann, joka vuonna 1860 oli tullut synnyinmaastaan Saksasta Viipuriin. Liikkeen nimi oli Starckjohann & Co., ja liiketoverina oli tehtailija A. V. Berg, joka kuitenkin v. 1871 luovutti osansa Peter Starckjohannille ja itse perusti Peron Naulatehtaan lähellä Viipuria. Peter Starckjohannin kuoleman jälkeen v. 1882 joutui liike hänen veljenpojalleen, Julius Starckjohannille, joka vielä nytkin on liikkeen johdossa. Siihen aikaan oli liike, niinkuin tavallista oli, pääasiallisesti vähittäiskauppaa harjoittava, mutta kuitenkin tapahtui jo silloinkin pienemmissä määrin tukkumyyntiä suuremmille maakauppiaille Karjalan ja Savon kaupungeissa — erikoisia rautakauppiaita kun silloin oli hyvin vähän. Liike kehittyi vähitellen, henkilökuntaa lisättiin ja ostajamäärä nousi. 1890-luvun alussa liitettiin liikkeeseen erityinen lamppu- ja taloustavarain osasto, joka menesyi hyvin. Myöskin muutettiin koko liike varastoineen uuteen huoneustoon omaan taloon Katariinankadun ja Uudenporinkadun kulmassa, jossa pääkonttori ja pääliike vieläkin sijaitsevat. Liikkeen myynti nousi tänään johdosta melkoisesti, ja isännistö alkoi kiinnittää enemmän huomiota tukkumyyntiin sekä toimitti määrättyillä väliajoilla matkustajia maaseudulle ja Karjalan kaupunkeihin. Vuonna 1906 syksyllä muutettiin liike osakeyhtiöksi O.Y. Starckjohann & Co. A.B.

Liikkeen toimintapiiri ja ostajien lukumäärä kasvoi uutteran ja tarkoitusperäisen työn kautta, ja kuuluu liike nyt suurimpiin maassamme. Sen toiminta ulottuu yli koko Suomen. Liikkeen toiminta on jaettu neljään eri osastoon. Tukkumyynti käsittää ylimalkaan n. s. »suuria tavaroita», kuten rautaa kaikissa muodoissa, esimerkiksi kankrautaa, palkkeja, peltejä, laivanrakennustarpeita j. n. e., kaikenlaisia konetarpeita, kuten remmejä ja öljyjä, yleensä kaikkia alaan kuuluvia tarpeita, joita tehtaat ja konepajat käyttävät. — Toinen erikoisosasto harjoittaa rautatavaroitten, värien, kemikaalien, taloustavaroiden, porsliinien, lasien y. m. tukkumyyntiä vähittäiskauppiaille, ja onkin liikkeellä mitä parhaat suhteet laajoihin vähittäiskauppiaspiireihin kautta koko maan, sillä se on niiden keskuudessa tunnettu mitä parhaiten varustetuksi ja kaikin puolin erinomaisesti toimivaksi tukkukaupaksi.

Vähittäismyymälät, joita on neljä, pitävät myöskin alojensa täydellistä varastoa.

Liikkeen johdossa ovat toimeenpanevana johtajana perustajan veljenpoika, konsuli *Julius Starckjohann*, ja hänen poikansa konsuli *Peter Starckjohann* ja konsuli *Herman Starckjohann*, sekä johtaja *Allan Ljunberg*.

O.Y. Seth Sohlberg A.B.

Osakeyhtiö Seth Sohlberg Aktiebolag, Viipuri, omassa liiketalossa Katariinankatu 15, käsittää kolme osastoa, nim. Rauta-, Väri- ja Taloustavarainosastot. Liike on paikkakunnan vanhimpia, perustettu vuonna 1882.

Osakepääoma Smk. 1,500,000:—. Johtajana toimii konsuli *Väinö Gunnari*.

O.Y. Starckjohann & Co Ab., johtajat työhuoneissaan, Viipuri.

Rautakauppa Osakeyhtiö Ahjo.

Rautakauppa Osakeyhtiö Ahjo, Viipuri, Mustainveljestenk. 10., on jo vuodesta 1906 alkaen toiminut suomalainen rautakauppa paikkakunnalla. Alkuaan harjoitti liike sekä vähittäis- että tukkukauppaa, mutta nyt viime vuosina ei vähittäiskauppaa ole

ollut olemassa, joten liike on toiminut vain tukku-liikkeenä, jollaisena se paremmin voi palvella asiakkaitaan: varsinaisia jälleenmyyjiä.

Johtajana on vuoden 1914 alusta lähtien toiminut konsuli *Väinö Gunnari*. Prokuristeina vuodesta 1918 alkaen herrat *August Vuorikoski* ja *Oskari Puolakka*.

Albin Kemppe Osakeyhtiö.

Liikkeen perusti herra Albin Kemppe v. 1900, hoitaen sitä yksin hyvällä menestyksellä aina vuoteen 1917, jolloin liike muutettiin osakeyhtiöksi 550,000 markan osakepääomalla herra Kempin jäädessä edelleenkin toimitusjohtajaksi.

Myynti on pääasiassa käsittänyt ompelu- ja kutomakoneita sekä polkupyöriä; lisäksi kirjoituskoneita, grammofooneja, metsästysaseita ja tarvikkeita, joita paitsi täydellistä korjauspajaa on myös pidetty.

Herra Kemppe on onnistunut saamaan edustuksia ja yksinmyyntejä m. m. seuraaville hyväksitutunnetuille laatumerkeille, kuten »Kayser», »Grosser», »Adler», »Crescent», »Wiklund», »Kosmos» y. m., jotka jo nimellään takaavat tavaralaadun ensiluokkaisuuden.

Myynti on pääasiassa tapahtunut Viipurissa sijaitsevassa mitä täydellisimmän varustetussa ja hyvin hoidetussa vähittäiskaupassa sekä asiamiesten välityksellä kautta Itä-Suomen.

Vuoden 1927 lopulla siirtyi osake-enemmistö oston kautta herroille H. Fält ja L. Brander, ja muodostavat johtokunnan nykyisin herra H. Fält toimitusjohtajana sekä jäseninä herrat L. Brander ja A. Kemppe.

Tästä lähtien tulee liikkeen toiminta kohdistettavaksi etupäässä ja erikoisesti polkupyörien ja pyöräosien tukkumyyn-tiin.

Kuluneen kevään kuluessa onkin liike jo saanut nauttia laajan kauppiaskunnan huomaavaisuutta tilauksiin nähden. Keväällä ilmestynyt asian-tuntemuksella laadittu, laaja kuvallinen hinnastomme, jota on levitetty ympäri maan, onkin ollut tilauksia tehdessä suurena apuna.

E. Suni O.Y., Lappeenranta.

Helmik. 1 p:nä 1905 avasi kauppias E. Suni Savitaipaleen pitäjän Laksiaisen kylässä maa-kaupan, jota puutavara-liikkeen ohella hoiti kymmenisen vuotta. Kesäk. 1 p:nä 1915 osti hän sekakatavarakaupan Lappeenrannan kaupungista. Tämäkin liike alkoi ensin vähittäiskauppana, mutta kehittyi pian tukku- ja vähittäiskaupaksi.

Elok. 24 p:nä 1917 muodosti kauppias Suni liik-keensä osakeyhtiöksi luovuttaen osakkeita liikeapu-laisilleen ja jääden itse osakeyhtiön toimitusjohta-jaksi. Helmik. 2 p:nä 1923 vähittäiskauppa myytiin; toiminta käsittää senjälkeen pääasiallisesti koti-maisten tehdastuotteiden, etusijassa kangastavara-in tukkukauppaa. Osakkeet siirtyvät samalla herra Sunille, ja liike muutettiin hänen omistamaansa kiinteistöön Kuninkaankadun 2:ssa. Yhtiön omat varat nousevat nykyisin alhaisten kirjanpito-arvojen mukaan 400,000 mk:aan.

Johtaja *Elias Suni* (* 2. VI. 1880 Savitaipaleella) toimi nuoruusvuosinaan maanviljelijänä isänsä omis-tamalla pikkutilalla. Elok. 21 p:nä 1903 antautui hän liikealalle tullen ensin liikeapulaiseksi ja sitten perustaen omat liikkeensä. Hän on ottanut osaa muihinkin taloudellisiin yrityksiin ja julkiseen toi-mintaan.

Johtaja *Elias Suni*.

E. Suni O.Y. liiketalo, Lappeenranta.

F. Sergejeffin Pojat & Co.

Johtaja Paul Sergejeff.

Johtaja Alex. Sergejeff.

Vähittäiskauppiain liikkeitä.
(Myöhästyneitä oikealta paikaltaan.)

Kiviniemen Kauppa O.Y:n liiketalo
Kiviniemi.

Kaupp. T. H. Jauho, myymälä
Joutseno.

Kaupp. T. H. Jauho, myymälä
Joutseno.

Hattu ja Turkis O. Y., tehdassali,
Viipuri.

Johtaja Ludvig Lius,
Hattu ja Turkis O.Y.
Viipuri.

Hattu ja Turkis O. Y., tehdassali,
Viipuri.

Vakuutusosakeyhtiö Karjala, Viipuri.

Yhtiö harjoittaa vakuustointia myöntäen palo-, auto-, meri-, murto- ja lasivakuutuksia.

Vakuutusosakeyhtiö Karjala perustettiin vuonna 1921, siis aikana, jolloin maamme tultua itsenäiseksi ja olojen vakiinnuttua oli kaikilla aloilla ryhdytty tarmokkaaseen työhön Itä-Suomen vaurastuttamiseksi. Näissä merkeissä syntyi Vakuutusosakeyhtiö Karjalakin, ja se saavutti heti toimintansa alettua laajan kannatuksen varsinkin Itä-Suomessa, mutta vähitellen myös yli koko maan. Osakepääoma oli

perustettaessa Smk. 2,000,000:— ja osakkeitten nimellisarvo Smk. 500:—. Vuoden 1927 lopussa olivat yhtiön omat varat Smk. 2,787,589:26 ja saman vuoden vakuutusmaksutulot olivat Smk. 4,350,277:21. Konttorihenkilökuntaa on noin 20 ja asiamiehiä eri puolilla maata noin 600.

Yhtiön Hallintoneuvoston puheenjohtajana on kauppaneuvos *E. W. Sellgren*, johtokunnan puheenjohtajana tehtailija *K. Massinen* ja toimitusjohtajana johtaja *Lauri Haaksi*.